

INKARNAR

Letnik: XLI, september -96, številka 3

Celje - skladišče

D-Per
59/1996

5000023112,3

COBISS o

OSREDNJA KNJ. CELJE

– Računovodje smo čarovniki – 110 let Kemije Mozirje -
Ustavitev Galvane – Nov tip RC 813 – Pestra sezona Agro
programa – Naložbe – Reševanje kadrov – Daljša pot do
upokojitve – Mali kolektivčki – Jesenske športne igre –

NALOŽBI V TITANOVEM DIOKSIDU

Posodobitev dekanterkega pranja in izgradnja čistilne naprave

V juliju je začel s šestmesečnim poskusnim obratovanjem nov posodobljen podproces dekanterkega pranja I, deluje pa tudi nova čistilna naprava za mokro čiščenje dimnih plinov. Poleg obstoječih dveh dekanterjev (usedalnikov) sta zgrajena še dva v dveh etažah, s čimer so pridobili na racionalizaciji prostora. Več o tej naložbi nam je povedal mag. Pavle Blagotinšek, odgovorni projektant.

NAMEN NALOŽBE?

Za vsako podjetje so naložbe nujno potrebne, saj si na ta način zagotavljajo nove izdelke in z njimi obstoj na trgu. Zaposlenim pa se z donosnimi naložbami ustvarjajo pogoji izpopolnjevanja in izobraževanja. Z naložbo v podproces dekanterkega pranja I. smo želeli izboljšati kakovost belih pigmentov, tako, da bi zagotovili enakomernost in boljšo spranost, da bi bil pretok materiala skozi proces konstanten ter da bi sam proces tudi bolje obvladovali preko računalniškega vodenja. In to nam je tudi uspelo, saj se v poskusni proizvodnji to že kaže. S projektom smo ne le izboljšali kakovost, temveč tudi gospodarnost in delovne pogoje za zaposlene. S precejšnjim zmanjša-

njem porabe pralne vode (cca 30%) in flokulanta (cca 40%) smo znižali stroške proizvodnje, ker pa so zaradi računalniškega vodenja podprocesa potrebni le občasni obhodi in nadzor, se je občutno zmanjšal obseg fizičnega dela in stalna delovna mesta niso več potrebna, ker proces poteka kontinuirano.

TEHNOLOGIJA?

Kaj je to podproces pranja?

Gre za spremembo iz tristopenjskega v štiristopenjsko protitočno pranje. Pranje (odstranjevanje vodotopnih soli) je prej potekalo v dveh dekanterjih in se dodatno spiralo na Moor filterjih. Delo na teh filterjih se je opravljalo saržno in v veliki meri ročno. V izpopolnjenem postopku se namesto Moor filterjev uporablja dvojni dekanter. Z dodatno stopnjo smo povečali učinek pranja pri nespremenjeni specifični porabi sveže vode in hkrati se pri enakem učinku pranja, specifična poraba sveže vode zniža.

Odpadna voda, ki nastaja v procesu pranja, se prečrpa v čistilno napravo, kjer se ustrezno očisti. Kakovost odpadnih vod se ne spremeni.

POTEK PROJEKTA?

Projekt smo začeli pripravljati že sredi lanskega leta. Posodobitev postopka pranja smo izvedli na podlagi rezultatov laboratorijskih in polindu-

strijskih poskusov v razvojni službi. Upoštevali smo dosedanje izkušnje pri projektu površinske obdelave I. in glede na obstoječe stanje izbrali najbolj optimalen ter tehnološko-tehnično sprejemljiv postopek.

Po izdelavi tehnološkega projekta smo izdelali projekt za pridobitev gradbenega dovoljenja nato pa se je konec leta 1995 začelo z gradnjo. Montažna dela so bila zaključena v juniju letos, v začetku julija pa je bil že opravljen tehnični pregled.

Nato smo opravili zagon podprocesa. Zdaj poteka zagon računalniškega sistema vodenja. V času poskusne proizvodnje poteka optimiranje in odprava pomanjkljivosti.

Zopet je bilo potrebno sodelovanje različnih strok in izkoriščanje lastnega znanja?

Pri izvajanju projekta smo sodelovali PE Vzdrževanje, PE Titanov dioksid, Investicijska služba Služba za ekologijo in Razvoj. Sodelovali smo tudi z zunanjimi izvajalci: Hidromontažo, Institutom J.Š., Ineo, Sop-Ikonom in drugimi. Težave smo imeli le pri dobavnih rokih za določeno opremo.

REZULTATI?

Ocenjujem, da so rezultati v okviru pričakovanj oziroma načrtovanih zahtev in normativov za podproces pranja. Predračun naložbe znaša nekaj preko tri milijone nemških mark.

ČISTILNA NAPRAVA?

V sklopu izvajanja projekta izpopolnitve podprocesa dekanterkega pranja I je bila zgrajena čistilna naprava za čiščenje dimnih plinov po sušenju. Z napravo se lovi prah po sušenju ter izkorišča nizkonivojska odpadna energija dimnih plinov. Odpadna energija se uporablja za segrevanje pralne vode, ki se uporablja v podprocesu dekanterkega pranja.

S tem smo odpravili uporabo sveže pare iz podprocesa. Vse skupaj ima torej kar dve prednosti, uporabili smo odpadno energijo in zmanjšali emisijo prahu v zrak v okviru zakonske regulative.

Podobna naprava že obratuje v obratu površinske obdelave II, na kateri dosežemo zelo dobre rezultate.

Poleg ekološkega je potrebno omeniti tudi ekonomski vidik, saj se naložba v čistilno napravo povrne že v enem letu.

Vrednost naložbe je 300 tisoč mark.

Ob dveh obstoječih, je postavljen še dvojni tretji in četrti usedalnik.

M.G.

NOVO TIP TITANOVEGA DIOKSIDA

Uspela poskusna proizvodnja

Izdelali smo poskusno proizvodnjo površinske obdelave TiO_2 za nov tip RC 813

Če je še v času prenašanja tehnologije proizvodnje titanovega dioksida v Cinkarno veljalo, da tržišče porabi približno polovico neobdelanega rutila, so se razmere pri uporabi tega pigmenta v sedanjem času popolnoma spremenile. Trg zahteva površinsko obdelan rutil.

Neobdelan rutil je stabilen, praktično netopen, nestrupen, obstojen na toploti in ima najugodnejše optične lastnosti med belimi pigmenti. Na žalost pa je tudi fotoaktiven, kar pomeni, da pod vplivom UV žarkov povzroča slabo obstojnost premazov: TiO_2 namreč postane pod vplivom UV žarkov in v prisotnosti kisika in vlage katalizator razgradnje organskih komponent premazov in sistemov, kjer pigment uporabljamo. Rezultat te razgradnje je pri premazih najprej izguba sijaja premaza, nato kredanje in v končni fazi razgradnja. Mehanizem je poznan, dobro preštudiran in opisan. Poznamo še drugi, anaerobni mehanizem fotoaktivnosti TiO_2 , pri katerem prihaja pod vplivom UV svetlobe samo do spremembe barve - sivenje v sistemih, kjer ni pristopa zraka in s tem kisika oz. vlage.

Da bi se opisanim nevšečnostim izognili, so že zelo zgodaj začeli na pigmentne delce TiO_2 nanašati tanek film drugih spojin, ki naj bi ublažil efekt fotoaktivnosti sicer izredno uporabnega pigmenta. Izkazalo se je, da s površinsko obdelavo lahko dosežemo izboljšanje tudi drugih, za aplikacijo pomembnih lastnosti. Primarna površinska obdelava poteka z anorganskimi spojinami, obstoja pa še sekundarna obdelava, pri kateri z minimalnim dodatkom organskih komponent izboljšamo omočljivost pigmenta v danem sistemu, istočasno pa tudi izboljšamo zadnje mletje pigmenta.

Spojine za površinsko obdelavo TiO_2 morajo zadovoljiti nekatere kriterije, ki se nanašajo na same zahteve glede kvalitete pigmenta: spojina mora biti bela oz. brezbarvna, netopna v aplikacijskih sistemih, netoksična, toplotno obstojna, ne sme pokvariti pigmentnih lastnosti (pokrivna moč in moč obarvanja), biti mora poceni. Sam tehnološki proces površinske obdelave mora biti „enostaven. Glede na vse te zahteve je jasno, da v komercialno zanimive pigmente vstopa relativno ozek krog reaktantov.

Cinkarna ima relativno ozek asortiman površinsko obdelanih tipov. Ozkost

asortimana je pogojena delno z nezahtevnostjo trga v preteklosti in delno z majhno kapaciteto linije površinske obdelave, ki ni omogočala hitrih sprememb v proizvodnji. Nova linija površinske obdelave omogoča, skupaj s staro linijo, površinsko obdelavo celotne količine izdelanega titanovega dioksida.

Če analiziramo asortiman velikih proizvajalcev TiO_2 , lahko v primerjavi z asortimanom Cinkarne ugotovimo, da nam „manjkajo“ še najmanj naslednji tipi:

- pigment, obdelan samo z aluminijem, namenjen visoko sijajnim lakom, ki pa ne zahtevajo visoke svetlobne in vremenske obstojnosti,
- pigment za dekorativne laminate,
- univerzalen pigment za visoko vremensko in svetlobno obstojnost v vseh medijih (razen v melamin-skem).

Intenzivno razvojno-raziskovalno delo površinske obdelave titanovega dioksida poteka v pilotnem laboratoriju PE zadnja tri leta. Čeprav je na prvi pogled področje zelo ozko, ukvarjamo se v glavnem s silicijevimi in aluminijevimi oksidi in njihovimi hidrati, pa je „smola“ v tem, da imata ravno ti dve spojini sposobnost tvoriti celo vrsto oksid hidratov, ki lahko zelo otežijo sam postopek površinske obdelave, močno pa vplivajo na kvaliteto končnega pigmenta. Sama površinska obdelava poteka tako, da na delce TiO_2 v vodni suspenziji s kemijsko reakcijo nanašamo oksid hidrate aluminija in silicija pa tudi ostale spojine, ki pri posameznih tipih vstopajo v sistem. Ves problem je v množici spojin, ki lahko pri tem nastanejo. Ni čudno, da srečamo v enem od člankov tudi izraz, da površinska obdelava TiO_2 spominja na črno magijo. Zaradi izredno zahtevnih analiz (gre za nanometrijske plasti na submikronskih delcih) je nemogoče sproti ugotoviti, katero strukturo smo na delce nanесли. Tako moramo na strukturo oplaščenja sklepati iz „makro“ pokazateljev, za kar pa so tudi potrebne določene izkušnje. Ker je analitika v Cinkarni omejena na „servisiranje“ proizvodnje, manjka pa nam t.i. „razvojna“ analitika, smo omejeni tudi pri tem. Popolna odsotnost aplikativnega laboratorija pa se pozna zlasti pri svetovanju porabnikom in vpeljevanju novih tipov.

Laboratorijsko delo je lahko samo po sebi zelo uspešno, pa se vendar uspeh pokaže šele, ko proces s povečevanjem spravimo v proizvodnjo.

„Normalno“ povečevanje navadno poteka iz laboratorijskega merila preko ene ali več stopenj pilotnih poskusov v končno industrijsko merilo. V PE TiO_2 trenutno nimamo možnosti povečevanja z vmesno stopnjo.

Zaradi izkazanih potreb na trgu sva z Gregorjem Kovačičem praktično v treh mesecih raziskala in našla pogoje za površinsko obdelavo titanovega dioksida samo z aluminijevim oksidom.

Nov tip je dobil oznako RC 813. Pri povečevanju smo preizkusili dve recepturi: zaradi samih izkušenj pri povečevanju in pa zaradi tega, ker do maja letos nismo imeli praktično nobenih izkušenj s sijajem.

Povečevali smo direktno laboratorijsko proizvodnjo z uporabo računalniško vodenega reaktorja. Recepturo je prenašala Nikolaja Podgoršek-Selič, dipl. ing. Oprema se je izkazala kot zelo dobra, je pa res, da smo omejitve, ki obstajajo, upoštevali že pri samem razvojnem delu. Na splošno v samem procesu od površinske obdelave do pakiranja ni bilo nobenih težav.

Prepričana pa sem, da bi težave, če bi nastopile, z ekipo, ki dela na tem delu v proizvodnji, prav gotovo rešili.

In kaj smo dobili? Iz produkta poskusne proizvodnje smo izločili dva lota, ki nam bosta služila za vzorce, ki jih bomo ponudili potencialnim kupcem. Celotna kampanja kaže, da se z dobljeno velikostjo delcev in porazdelitvijo velikosti delcev (za pigmente je to najvažnejše) lahko kosamo s konkurenco.

Tip RC 813 sodi med tipe titanovega dioksida, ki so namenjeni za uporabo v nizko pigmentiranih nevodnih sistemih na področju lakov, kjer se zahteva visok sijaj, niso pa podane zahteve za dobro svetlobno in vremensko obstojnost.

Seveda je možno, zaradi dobrih lastnosti, pigment uporabiti tudi drugje, vendar je potrebno ta področja uporabe šele testirati. Dokončno sodbo o kvaliteti bo seveda dal trg.

Skratka: v zelo kratkem času smo razvili nov tip titanovega dioksida in pridobili dragocene izkušnje pri prenašanju laboratorijskih receptur v proizvodnjo. In še nekaj - brez laserskega merilnika velikosti delcev Malvern Mastersizer tega ne bi mogli izpeljati.

mag. Smilja Marinc

MALI DELNIČARSKI
BESEDNJAKKaj pomenijo
novi izrazi v
delničarstvu?

BROKER je borzni posrednik. Nanj se obrnemo, ko želimo kupiti ali prodati vrednostne papirje. Broker posluje v svojem imenu in za tuj račun, njegov zaslužek pa je provizija.

CERTIFIKAT je beseda, ki jo zelo pogosto slišite, a vseeno verjetno ne veste, da jo lahko nadomestite z besedo „potrdilo“.

DEALER je borzni trgovec, ki trguje v svojem imenu in za svoj račun. Njegov zaslužek je razlika med prodajno in nakupno ceno vrednostnega papirja.

DELNICA je vrednostni papir, ki predstavlja solastnino na delniški družbi. Lastnik delnice, delničar, ima zato določene pravice do te delniške družbe.

DELNIŠKA DRUŽBA je gospodarska kapitalska družba, pravna oseba, katere kapital je razdeljen na delnice.

DIVIDENDA (franc. dividende, lat. dividendum - kar naj se deli) pomeni delež od letnega dobička delniške družbe. Prejemniki dividene so delničarji.

ECU je posebna evropska denarna enota. V literaturi je opredeljena kot vrednostna enota, ki je določena kot košarica valut. Delež denarja posamezne države v tej denarni enoti je odvisen od družbenega produkta države in njene zunanje trgovine.

EMISIJA pomeni izdajanje bankovcev in vrednostnih papirjev. V zadnjem času pogosto namesto te tujke uporabljamo preprosto besedo „izdaja“. In prav je tako.

HIPOTEKA (gr. hypotheke - postavljeno pod obveznost) predstavlja zastavo, zastavitev nepremičnine pod poroštvo pri denarnem posojilu. Na kratko: hipoteka je z nepremičnim premoženjem zavarovana terjatev.

INKASO (lat. incassare - prejeti denar) je vnovčenje zapadle menice ali računa, večkrat pa ta beseda pomeni tudi pobiranje gotovine.

Nadaljevanje po abecedi prihodnjič!

POTEK LASTNINJENJA CINKARNE

Čakamo na drugo soglasje

Po tem, ko smo v Cinkarni po predpisani lastninski zakonodaji opravili vse potrebno že v času pred dopusti, zdaj čakamo na pridobitev drugega soglasja agencije, da bi na tej podlagi lahko delniško družbo vpisali v sodni register.

Sodeč po tem, da se naša pričakovanja, da bi soglasje dobili v septembru, niso uresničila, bo tudi sklic prve skupščine delničarjev prestavljen na kasnejše obdobje.

MED DRUGIM

Krize so bile vedno tudi čas družbeno razvojnih čiščenj, kjer so imeli ustvarjalni in delovni več šans kot dremavi in razvajeni.

Med pojmom učinkovitost in uspešnost je velika razlika. Učinkovitost pomeni delati stvari na pravi način, uspešnost pa delati prave stvari za prave uporabnike.

EK♥ OZNAČBA IZDELKOV IN STORITEV
Modra zastava Evrope

V Cinkarnarju smo v prejšnji številki predstavili ekološka označevanja okolju primernejših - sprejemljivejših storitev v turizmu in v nadaljevanju poročamo, da je letos žirija za podeljevanje Modre zastave Evrope za marine in obrežna kopališča podelila zastave že 1.558 obrežnim kopališčem in 475 marinam v 16 državah. Med njimi je bila že drugič Marina Portorož iz Lucije in dodatno še San Simon iz Izole, Krka zdravilišča iz Strunjan in Hoteli Riviera iz Portoroža kot poskusna - pilotna obrežna kopališča.

Modra zastava Evrope je plapolala v marini Portorož. Na omenjenih kopališčih pa so se upravljalci trudili, da potrdijo zaupanje, da zadostijo kriterijem in zahtevam za podelitev zastave, in da v naslednjem letu pridobijo uradno podelitev zastave.

Ustanoviteljica podeljevanja Modre zastave Evrope je Fundacija za okoljevarstveno vzgojo v Evropi (FEEE), ki deluje kot mednarodna zveza neprofitnih in nevladnih organizacij. V Sloveniji že tudi imamo svojo organizacijo FEEE in 14 člansko žirijo.

Tako plapolala Modra zastava na ekološko neoporečnih kopališčih in marinah.

Modra zastava Evrope je kot Ek♥ - oznaka za turistične storitve ena od dobrih promocij za razvoj turizma in ena od mehkih orodij za izvajanje politike varstva okolja. Naša želja pa je, da bi tudi na čim več slovenskih obrežnih kopališčih ob morju, ob rekah ter ob jezerih, visela Modra zastava ekološke neoporečnosti.

Dani Podpečan

Računovodje smo čarovniki

Kar 37 let, če štejemo še tisti dve leti v nekdanji tovarni organskih barvil, je Marija Bernjak opravljala skoraj vsa dela, ki so spadala v delokrog finančno računovodskega sektorja, po reorganizaciji leta 1982 pa je bila za to področje tudi najodgovornejša oseba. Čeprav se je z letošnjim septembrom upokojila, nam bo s svojo delovno vnemo in znanjem še nekaj časa stala ob strani kot vodja programa notranjega odkupa in članica začasnega nadzornega sveta. Njeno življenjsko prelomnico smo izkoristili za pogovor.

Marija Bernjak

Analize poslovanja, ki jih opravlja Poslovno informacijska služba pripomorejo vodstvu za odločitve za boljše gospodarjenje podjetja. Koliko številke v resnici lahko povedo? Najbrž jih je potrebno gledati iz več vidikov, preračunavati in oceniti kaj na podlagi analiz svetovati vodstvu!

Poslovanje podjetja je splet različnih področij dela, ki vsako po svoje vpliva na stroške in prihodke poslovanja in s tem tudi na poslovni izid, kar je potrebno obvladovati ali pa se do zakonitosti prebiti skozi analizo poslovanja. Za vse to obstajajo različne metode, seveda pa je vedno potrebno pri različno razpoložljivih podatkih opredeliti cilj, kaj se hoče z analizo doseči in nato določiti diagram procesa dela, da se do zaželenega pride po čimkrajšem postopku. Če se n.p.r. analizirajo vzroki za dejansko doseganje poslovnih rezultatov je potrebno zbrati vse podatke, ki so nanje vplivali v obdobju, ki je predmet analize. Še največkrat pa je za podjetje važna prognoza za prihodnost ob spremembah pogojev nabave in prodaje, raznih dajatev za podjetje ali pa spremembah cen na posameznih tržiščih. Zelo važen je vedno odgovor ali spremembe vplivajo pozitivno ali negativno na prihodnji poslovni izid, da se na podlagi ugotovitev lahko sprejmejo možni ukrepi v cilju pozitivnega in rentabilnega poslovanja podjetja. Ker je pri vsaki prognozi več neznank in je končni izid odvisen v veliki meri od količin proizvodnje, prodaje in cen, je seveda več možnih variant končnih rezultatov, iz katerih pa je potrebno znati oceniti najbolj sprejemljivo, kar je podlaga za svetovanje vodstvu. Občutek za predvideno gibanje rezultatov poslovanja ob danih okoliščinah daje praksa, ki je nujno potrebna za dober nasvet. Vodstvo pa se tako ali tako

odloča samostojno, koliko od danih nasvetov bo upoštevalo oz. je možno upoštevati v danih pogojih gospodarjenja v notranjem in zunanem okolju.

Pri dobrem gospodarjenju je treba upoštevati vse notranje in zunanje vplive na ekonomiko in denarne tokove podjetja. Kateri vplivi in vzročne povezave so pri tem najpomembnejše?

Pri gospodarjenju podjetja je potrebno upoštevati **na eni strani denarni tok**, ki ga v ekonomskem jeziku izražamo z likvidnostnim stanjem podjetja in se spremlja na kratek in na daljši rok, **na drugi strani pa je važen poslovni izid**, ki se navadno meri z enomesečnim, tromesečnim in letnim obdobjem, ki pa ni nikdar enako kot denarni oz. finančni tok. Pri tem je potrebno upoštevati, da se denarni tok dnevno spreminja skozi stanje na žiro računu ali na drugih računih, dočim je poslovni izid lahko samo presek doseženih rezultatov ob koncu določenega obdobja glede na to, da se nekateri stroški poslovanja kot so dajatve, plače s prispevki, amortizacija in podobno spremljajo samo za najkrajši rok enega meseca, nikoli pa ne po dnevih.

Sodobna tehnologija sicer omogoča tudi to, vendar je zbiranje in vnos podatkov zamudno in draži poslovanje. Zaradi tega smo se odgovorni v podjetju odločili za enomesečno spremljanje rezultatov poslovanja.

Denarni tok, ki se izraža s prilivi in odlivi denarja in poslovni rezultat, ki se meri s prihodki in stroški imata velik medsebojni vpliv. To se kaže naprimer v poslovnem rezultatu, ko se med prihodke zjema fakturirana prodaja proizvodov in storitev, ki je navadno plačana s časovnim zamikom enega do dveh mesecev in šele takrat pomeni dejanski priliv denar-

nih sredstev.

Velik vpliv na denarni tok predstavlja tudi nakup surovin v enkratnem znesku. Pri odplačilu s kreditom je nabavna vrednost osnovnih sredstev višja za obresti, ki pa se ne smejo pripisovati njihovi aktivirani nabavni vrednosti.

V poslovnem rezultatu se dejanska nabava osnovnih sredstev nikdar ne prikazuje kot strošek v času nabave oz. plačlanabave osnovnih sredstev ampak se v stroške razporedi v večletnem časovnem razdobju v obliki amortizacije. Na koliko let bo razmejen izdatek za nabavljena osnovna sredstva v odhodke iz poslovanja skozi amortizacijo, je odvisno od predvidenega roka uporabe osnovnih sredstev za proizvodnjo do dokončne iztrošnje, kar se izraža v letnem % amortizacije (n.p.r. če se predvidi uporaba osnovnega sredstva na kredit pa se v poslovnem rezultatu sicer prikazujejo kot odhodek v letu odplačila, vendar se nikdar ne zaje-majo v enkratnem znesku na datum odplačila, ko to pomeni dejanski odliv sredstev, ampak se v odhodke razporedijo v sorazmernih mesečnih zneskih. Zopet v ugotovitvi poslovnega rezultata za določeno obdobje odlivi sredstev za osnovna sredstva niso identični s stroški poslovanja iz naslova amortizacije in obresti.

Velik delež v stroških poslovanja imajo plače s prispevki, ki se praviloma izplačujejo 15. v mesecu za pretekli mesec. Od skupnih stroškov za plače se neto plača dejansko izplača oz. odvede na tekoče račune in hranilne knjižice na dan izplačila, prispevki pa se plačujejo 6 dni kasneje. Ker se celotna vrednost obračunanih plač evidentira v mesecu, za katerega se nanaša obračun, se zopet v poslovnem izidu za določeno obračunsko obdobje stroški plač datumsko ne ujemajo z dejanskimi odlivi denarnih sredstev za plače.

Na isti datum oz. za isto obračunsko obdobje se torej **prilivi sredstev ne morejo ujemati s prihodki iz poslovanja, odlivi sredstev pa ne z odhodki oz. stroški poslovanja.**

Iz izkušenj vemo, da ste vedno skušali del sredstev iz poslovanja rezervirati za hude čase. Je bila ta poslovna poteza vedno dobra?

Skozi različno gibanje proizvodnje, prodaje in zalog je potrebno z dobrim občutkom za celotno poslovanje epodjetja oceniti, kaj je dobro oz. najboljše za podjetje. Za naše podjetje to velja še tembolj, ker ima precej sezonskih proizvodov, za katere mora imeti večmesečne zaloge surovin. Če pri tovrstni proizvodnji izgubi občutek za pravilno razporeditev stroškov po obdobjih oz. se ne pripraviš dobro za mrtve mesece, ko je prodaja slaba in zato tudi ni prilivov denarnih sredstev iz naslova prodaje, kar hitro zmanjka sredstev za redne mesečne plače s prispevki in druge dajatve, ki pomenijo več kot 30 % stroškov poslovanja.

Ker so zimski meseci navadno meseci slabše prodaje, zaključek poslovanja pa se dela na koncu meseca decembra za tekoče leto, je potrebno že ob koncu leta misliti na obseg in stroške poslovanja za četrtih mesecev prihodnjega leta. Samo tako lahko kontinuirano dobro posluješ, si tudi likviden na krajši in daljši rok, in ne skačeš iz izgube v dobiček. Vsem je dobro znano, da prodaja in proizvodnja ter stroški nikdar nimajo vzporednega toka, ker je vedno potrebno računati z večjimi ali manjšimi zalogami, ki samo vežejo obratna sredstva, ne prinašajo pa gotovine, ki je nujno potrebna za normalno poslovanje podjetja.

V takih okoliščinah so rezerve vedno primerne in zaželenje, če so seveda možne.

Prevladuje mnenje, da ste računovodje čarovniki. Še iz socialističnega sistema je poznana šala, ko računovodja vpraša direktorja za koga je namenjeno poslovno poročilo: delavski svet, občino ali zanj (le v slednjem lahko prikaže dejansko stanje podjetja). Kaj menite o tem?

Bolj bi rekla, da je računovodja dejansko čarovnik, da v tako velikem podjetju, ko vsak zaposleni v podjetju z različno težo vpliva na stroške podjetja, še bolj pa odgovorni za posamezna področja poslovanja, in je potrebno vse vrednostne tokove poslovanja, z upoštevanjem vseh zakonskih predpisov in to še v določenem roku, spraviti v „Obračun poslovnega rezultata za določeno obdobje“.

Če k temu še dodamo malo obrazložitve to pomeni:

V obračunu je potrebno upoštevati, da Marketing vpliva na stroške z nabavo surovin skozi nabavne cene, na prihodke s prodajo gotovih proizvodov skozi prodajne cene z rabati, vključno s količinami posameznih nabav in prodaj, odgovorni v poslovnih enotah vplivajo na višino porabe surovin za proizvodnjo in dejansko izvršeno proizvodnjo, neproizvodne poslovne enote pa na ostale sporedne stroške poslovanja (energetika vzdrževanje, transport). Tudi politika plač in regresov z dogovarjanjem med vodstvom podjetja in sindikatom v veliki meri vpliva na stroške poslovanja, politika vlade pa na prispevke in dajatve tako na osnovi plač kot na drugih osnovah, kar se skoraj praviloma med letom iz obdobja v obdobje spreminja. Če tu omenimo še vpliv podjetja, marketinga in financ na denarni tok skozi dogovarjanje rokov plačil, neenakomeren denarni tok pa se uravnava z najemanjem in odplačili kreditov, kjer nastopajo višje ali nižje obresti, ki se v poslovnem rezultatu obravnavajo različno glede na to ali se nanašajo na kredite za osnovna sredstva in ali za obratna sredstva, se vidi, da je potrebno veliko sinhroniziranega dela, da se lahko vse te vrednostne kategorije poslovanja zajemajo v obračunu poslovanja podjetja, ki je končan praviloma 20. v mesecu za obdobje od 1. 1. do preteklega obračunskega

meseca.

Ker pri sestavi poslovnega rezultata ni dovolj upoštevati samo gibanje naštetih kategorij poslovanja, ampak še tudi zakonitosti sestave poslovnega rezultata v inflacijskih razmerah, ki se v rezultatu poslovanja izkaže kot revalorizacijski presežek ali primanjkljaj, postane pravilen prikaz oz. izračun rezultatov poslovanja dejansko bolj podoben čarovniji kot pa normalnemu spremljanju vseh vrednostnih kategorij poslovanja podjetja.

Šala na račun vrst bilanc je popolnoma razumljiva zaradi tega, ker dejansko obstoja več vrst bilanc, med katerimi pa vidi razliko samo tisti, ki pozna to področje. Tako se tekoče mesečno za vodstvo podjetja izdelava samo bilanca uspeha, ki je v obračunu poslovnega rezultata nekoliko bolj grupirana kot v uradnih obrazcih bilance uspeha, kjer pa se davek na dobiček upošteva navadno samo v približno izračunanih zneskih, ker ne pomeni dokončnega obračuna poslovanja za določeno obdobje, za zunanje uporabnike pa morajo biti vedno izdelane dokončne bilance, z upoštevanjem vseh zakonskih predpisov, ker so osnova za dokončne odločitve in sklepe ter so predmet revizij poslovanja podjetja s strani zunanjih institucij.

Dejansko imamo v ekonomski praksi več vrst bilanc in to: bilanco uspeha, bilanco stanja in bilanco denarnih tokov. V zadnjem času pa še čedalje bolj uporabljamo izraz davčna bilanca, ki se zaradi neštetih zakonskih predpisov v zvezi z vštevanjem stroškov in prihodkov v davčno osnovo in možnim upoštevanjem različnih olajšav, močno razlikuje od bilance uspeha.

Kdo ne pozna razlik med temi bilancami, bo pač v šali obdolžil računovodjo, da nima enakega metra pri bilancah za posamezno naveden naslov.

Zaposleni pri razumevanju poslovnih rezultatov največkrat iščejo informacijo o tem, koliko bodo prejeli plače, kajti uspešnost podjetja je vzročno povezana z višino naših plač. Kako bi torej morali s tega vidika zaposleni razumeti poslovne rezultate?

Zaposleni večkrat bolj razumejo rezultate poslovanja kot mi mislimo, da jih. N.p. če vidijo da je nizka proizvodnja in da še zaloge proizvodnje rastejo, se kaj hitro začnejo spraševati od kod bo denar za plače. Če tako stanje traja več mesecev, pa se začnejo zavedati, da to pelje v negativen poslovni izid. Se prehitro se vsak zaveda, da brezdelje ne pelje v pozitivno poslovanje. Nekoliko manj jim je sicer razumljiva politika obdavčevanja, ki je v naši državi precej zapletena, ta pa se mora poskušati delavcem obrazložiti na čimbolj enostaven način. Vsak delavec, ki sam gospodari s svojim denarjem, razume tudi način prikazovanja rezultatov poslovanja skozi prihodke in stroške z razliko med prihodki in stroški, ki pomeni poslovni rezultat oz. dobiček ali izgubo. Podrobneje pa delavci ne morejo spremljati rezultatov poslovanja, saj zato ob-

stoja delitev dela in je vsak strokovnjak samo na svojem področju, ekonomske zakonitosti pa so takšne, da se resničnosti ne da prikrivati na dolgi rok.

Dodala bi še to, da delavci bolj kot poslovne rezultate včasih ne razumejo določenih potez, ki jih delajo odgovorni za posamezno področje poslovanja in s tem vplivajo na stroške in prihodke, ker jim niso in ne morejo biti znana vsa ozadja, ki so vplivala na določene odločitve. Ker imajo posamezne odločitve večjo ali manjšo težo na vrednostni obseg poslovanja, kar pri množici poslovnih dogodkov ni mogoče obvladovati posamezniku, in jih je mogoče spraviti v obračun rezultatov poslovanja, smo skozi dobro organiziran pretok informacij in dokumentacije, ki poteka med veliko izvajalci, lahko pride do ugotovitve oz. očitka posameznikov, da so jim poslovni rezultati nerazumljivi.

Samo tam, kjer vse odločitve opravlja samo en človek in istočasno opravlja obračun poslovanja sam, lahko popolnoma razume vzroke, ki so pripeljali do takšnega ali drugačnega poslovnega rezultata, kot je ugotovljen z obračunom.

Ali lahko na kratko nekoliko pokomentirate letošnje poslovne rezultate iz vidika zgoraj povedanega?

Letošnji poslovni rezultati so odraz stanja na notranjem in zunanjih trgih, kjer je opaziti poglobljanje krize in pa tečajne politike vlade, ki v inflacijskih razmerah vodi politiko tečajev tujih valut na način, ki ni ugoden za pretežne izvoznike. Če pri tem še upoštevamo, da se obdavčitve podjetij niso bistveno znižale, ne moremo pričakovati boljših rezultatov, kot jih dejansko dosegamo.

Kriza na zunanjih trgih, ki je vplivala na eni strani na zmanjšanje obsega prodaje, je vplivala tudi na padec prodajnih cen in pri restriktivni tečajni politiki na zmanjšanje prihodkov iz naslova prodaje. Zmanjšanje prodaje je vplivalo deloma na povečanje obsega zalog in zmanjšanje proizvodnje v cilju, da ne bi bile zaloge previsoke, kar je pri povečanih režijskih stroških in plačah v primerjavi s preteklim obdobjem nujno vplivalo na povečanje stroškov.

Vseh stroškov se pri tako velikem in razčlenjenem obsegu poslovanja kot ga ima naše podjetje, in če še vsi udeleženci in odgovorni za poslovanje niso pripravljeni izvajati varčevalnih ukrepov, ne da znižati na minimum čez noč. So pa tudi stroški, ki so tudi pri manjšem obsegu proizvodnje nujni in jih ni mogoče znižati v sorazmernih vrednostih (n.p. amortizacija za nabavljena in neamortizirana osnovna sredstva v preteklih letih), čeprav se obratuje z nižjimi kapacitetami kot so vgrajene.

Vse navedeno in še več navedenih vzrokov je pripeljalo do tega, da ima podjetje v letošnjem letu več izdatkov kot

prihodkov, kar usklajuje z najemanjem premostitvenih kreditov, ki skozi obresti še dražijo poslovanje oz. povečujejo stroške poslovanja.

Ker je to leto zopet eno izmed kriznih let, katerih je bilo v obdobju mojega službovanja precej, bodo za premostitev krize še kako prav prišle ustvarjene rezerve iz preteklih let. Če bodo vsi odgovorni na vseh področjih napravili vse kar je potrebno za izhod iz krize, bodo tudi rezultati poslovanja podjetja v prihodnosti boljši kot so bili doseženi v prvih sedmih mesecih letošnjega leta.

S 1. septembrom boste upokojenka, vendar boste nadaljevala delo kot članica začasnega nadzornega sveta.

Lahko malo pokomentirate lastninjenje Cinkarne z vidika vaše dosedanje dejavnosti!

Da sem podaljšala zaposlitev v Cinkarni za dve leti po tistem, ko sem imela izpolnjene pogoje za upokojeitev je bil vzrok v nedokončanem lastninjenju podjetja, ki je bilo zakonsko predpisano. Tako je na podlagi teh predpisov bilo potrebno na novo oceniti KAPITAL podjetja in to na dan 31. 12. 1992, kar je bila osnova za otvoritveno bilanco na dan 1. 1. 1993, po kateri se sedaj lastninimo. To je seveda bilo teamsko delo, ki pa je zahtevalo zaradi ponovnega ocenjevanja vseh postavk otvoritvene bilance tudi strokovnjaka, ki je podrobno poznal bilanco in vse predpise iz tega področja. Za produktivno delo skoraj ni prišlo v poštev, a bi za predstavnika in poslovno informacijske službe v komisijo prišel nekdo, ki ne bi imel dolgoletnih izkušenj vodstvenega dela na tem področju v podjetju. Sedaj, ko imamo prvo soglasje s strani Agencije, se je teža dela prevesila v fazo, ko je potrebno začeti delati z novo strukturo kapitala in sprejeti zakonitosti, ki jih le-to prinaša s sabo, je prav, da se da priložnost mlajšemu strokovnemu kadru.

Kaj je po vašem mnenju za prihodnost Cinkarne najpomembnejše?

Za prihodnost Cinkarne je najpomembnejša enotnost pri sprejemanju strateških odločitev, pa naj bo to z enolanskim vodstvom uprave ali z več članskim vodstvom uprave. Saj se odločitve morajo sprejemati dnevno, kar nadzorni svet, tudi če zaseda enkrat mesečno, ne more podrobno spremljati in potem dati sprotne smernice za posamezne odločitve, kar pa tudi ni njegova zadolžitev. Važen bo poudarek na zadržanju oz. ponekod tudi izboljšanju kakovosti obstoječe proizvodnje in večji izkoriščenosti obstoječih kapacitet, ker se proizvodnje,

sploh take kot je naša, ki je kapitalno intenzivna, ne da preusmeriti v kratkem času. Seveda to zahteva povečanje količin in cen prodaje, zato bo potrebno vložiti še več dela v tržne raziskave in razvoj ter uvajati nove proizvode, ki bodo nadomestili izpad tistih proizvodov, katerih proizvodnja je bila zaradi nerentabilnosti v preteklosti opuščena. Poudarek je potrebno dati tudi tehnološki in delovni disciplini ter dobri organizaciji dela na vseh delovnih mestih, ker se bo samo tako mogoče obdržati na površju.

Samo z dobrim obvladovanjem stroškov in boljšo prodajo bo možno zadržati delovna mesta in s tem socialno sigurnost zaposlenih, kar je bil že doslej eden izmed glavnih ciljev podjetja poleg zaželenega rentabilnega poslovanja z doseganjem pozitivnih poslovnih rezultatov.

Po vašem odhodu, bosta vaše delo prevzeli Irena Zalokar za računovodski del in Jožica Košak za informacijski del. Vzvodi ne bodo več v rokah enega človeka. Je to morda dobro ali slabo?

Kaj je dobro ali slabo se najbolje pokaže skozi določen čas. Kaj je bilo dobro včeraj ni nujno, da bo dobro tudi jutri. Olastninjena podjetja zahtevajo nekoliko drugačen pristop kot so ga imela socialistična podjetja, zato je potrebno biti pripravljen sprejemati spremenjen način dela in upoštevati zakonitosti, ki jih prinaša novo obdobje v zgodovini podjetja.

Ker se poleg že obstoječe organizacije poslovanja, interne kontrole, analize in planiranja poslovanja, uvaža še revizija poslovanja menim da je prav, da se funkcija spremljanja poslovanja podjetja loči od prej navedenih. Na ta način bo tudi rokovo lažje obvladovati delo ob n.pr. ozkih grlih. Ne bo pa šlo brez tesnega sodelovanja, saj imajo navedena področja, poleg povezovanja z ostalimi v podjetju, veliko stičnih točk.

Kako je voditi pretežno ženski kolektiv? Zakaj menite, da so vas sodelavke imele rade?

Ne glede na to kakšen je kolektiv, ki ga vodiš, zahteva poleg strokovnega znanja tudi velik smisel za organizacijo dela, da se izpolnijo dela in naloge, ki jih posamezno področje nalaga.

Pri pretežno ženskem kolektivu pride bolj do izraza to, da je žena tudi mati, ki je po naši miselnosti še vedno glavna pri vzgoji otroka, zato je vedno prisotna razpetost med domom in službo, ki je ni mogoče v celoti izključiti. Pri delu sem poskušala najti razumevanje tudi za zasebne težave, čeprav je bil poudarek na izvršitvi dela za plan in obračun poslovanja, kjer so nas določeni roki stalno preganjali. Ker je bilo razumevanje obojestransko, tako v delovnem, kot v družabnem okolju, smo uspeli racionalizirati naše delo, izpolnjevati roke za oddajo poročil in uvesti veliko novosti, ki so jih zahtevali stalno spreminjajoči pogoji poslovanja.

Tudi jaz sem imela rada sodelavke in sodelavce, saj so mi vsak na svojem delovnem mestu, s pripravljenostjo sprejemanja novosti pri delu, ki jih ni bilo malo in še bolj spoštovanja rokov za izvršitev dela, pomagali, da sem vodenje službe uspešno opravljala.

Ob odhodu ste od sodelavcev prejeli neobičajen dar, citre. Vedeli so, da vam glasba veliko pomeni.

Uspešna pa ste tudi v literarnem ustvarjanju, kjer ste dokazovala vaše posebne občutke do narave in človekove nravi. Imate v tej zvezi morebiti še kakšne načrte?

S tem darom se vidi, da so si sodelavci zapomnili tudi moje mladostne želje, ki žal zaradi različnih okoliščin niso mogle biti izpolnjene. Čeprav je sedaj že malo pozno za uresničitev teh želja, so mi verjetno želeli dati možnost, da svojo pot v upokoju popestrim na glasbenem področju, saj mi nikoli v življenju niso bile dovolj samo številke, ampak sem praznino izpolnjevala z drugimi aktivnostmi. Kako bo naprej, še zaenkrat nimam posebnih načrtov, verjetno pa se bom z glasbo in literaturo še naprej ukvarjala samo ljubiteljsko kot doslej, pri čemer pa bo seveda prišlo do izraza splošno znano dejstvo, da so upokojeenci vedno strahno zaposleni in skoraj nikoli nimajo časa.

Spraševala
Mira Gorenšek

ŠE ENA USTAVITEV V STAREM DELU

Prenehanje obratovanja pocinkovalnice

V obratu galvana so se 16. julija 1996 zaključila vsa dela. Obrat je po šestindvajsetih letih prenehal obratovati. Opremo in stroje so odprodali, na seznamu zaposlenih sta bila dva delavca, ki sta bila razporejena na druga dela znotraj poslovne enote Metalurgija.

Obrat je bil manjšega obsega in je predstavljal kot dopolnilno dejavnost Žlebarne, kjer so izdelovali kljuge in objemke za žlebove. Dohodek obrata je v primerjavi z dohodkom poslovne enote Metalurgija dosegel zanemarljivo vrednost 0,1 do 0,2 odstotka.

Najmanj dva tehtna razloga sta botrovala odločitvi vodstva o ustavitvi obratovanja pocinkovalnice. Poraba energije za obrat, ki je v treh desetletjih zastarel, je bila prevelika, spremembe na trgu so narekovale preusmeritev programa izdelovanja žlebov in s tem povezanih dejavnosti. Velik razlog ustavitve pa je predstavljal tudi sporazum Cinkarne z občino Celje o prenosu zemljišča na desni strani Hudinje v last občine.

Zapuščanje starega prijatelja

Konec je nekega obrata, vendar v ljudeh, ki so obrat postavljali na noge, delali v njem in ga končno zaprli, ni vse tako enostavno. Težko je, tako kot da se poslavljáš od dobrega, starega prijatelja. Mogoče so te besede malo sentimentalne, vendar so resnične. Galvane ni več. Opremo so večinoma že, delno jo pa še bomo, razprodali. Ostali so le še zidovi in stvari, ki nikomur nič več ne služijo. Končale bodo na odpadu ali smetišču.

V tedanji enoti Vzdrževanje so leta 1969 začeli risati in pripravljati načrte in leta 1970 obrat tudi odprli. V sklopu vzdrževanja je delovalo do leta 1983, ko smo jo prevzeli v Metalurgiji.

Vedeli smo, da v takem obsegu dela ne bomo mogli nadaljevati, saj smo pocinkovalnico želeli uporabljati zgolj za potrebe pocinkovanja lastnih izdelkov iz obrata Žlebarne (kljuk in objemk). Izka-

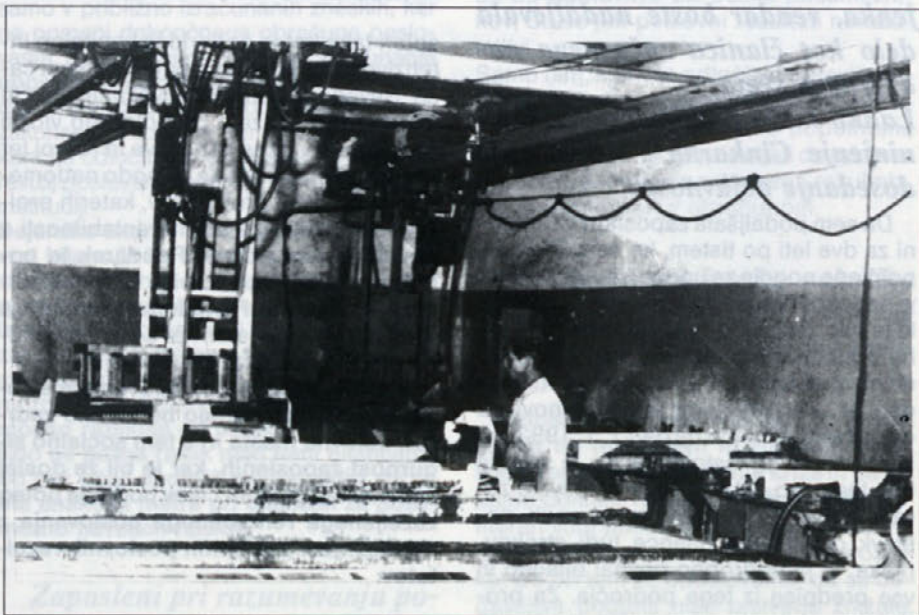
zalo se je, da glas o dobrem in kakovostnem delu še ni bil pozabljen. Strank, starih in novih, je bilo veliko: Unior iz Zreč, Kovinoplastika Lož, Iskra so bili redni odjemalci naših uslug, da o drugih manjših niti ne govorimo.

Delali smo na tri izmene, tudi ob prostih dnevih, če je bilo potrebno. Tako je šlo nekaj časa, dokler si naši veliki odjemalci niso sami zgradili svojih modernih pocinkovalnic. Vendar je bilo dela za nas še vedno dovolj.

A, po slovenski osamosvojitvi so se začeli drugačni časi. Razvijati se je začelo tržno gospodarstvo in vedno pogostejše so se slišale besede dohodek, strošek,

nerentabilen. Pričeli smo se pripravljati na lastninjenje. Ker je dohodek obrata galvane v sklopu dohodka Metalurgije dosegal zanemarljivo vrednost, smo se čedalje pogostejše začeli pogovarjati o tem, če je smiselno vzdrževati tako velikega porabnika energije. Prenos zemljišča v starem delu Cinkarne na občino je odločitev o zaustavitvi še pospešil. Tej odločitvi v prid je botrovalo tudi dejstvo, da sta bila zadnje mesece zaposlena samo dva delavca, katerima smo našli ustrezno drugo delo.

Zadnji obratovodja
Tomo Žolger

V obratu

ZGODOVINA 26 let galvane

Tako kot se začne vsako novo odkritje, tako slučajno je prišlo tudi do zamisli za izgradnjo Pocinkovalnice oziroma Galvane.

Ob koncu šestdesetih let je namreč Metalurgija že izdelovala pocinkane žlebove, na trgu pa ni bilo kljuk in objemk za žlebove. Dipl. ing. Anton Žerjav, takrat vodja vzdrževanja je skupaj s sodelavci skonstruiral stroj za objemke in kljuge, ko pa je bilo to narejeno jih je bilo potrebno še galvanizirati. Na Žerjavovo pobudo so pričeli risati načrte za obrat. Za investicijo je bila zadolžena dipl. ing. Ivica Žerjav. Leta 1970 so pričeli z obratovanjem, prvi obratovodja pa je bil Viki Vervega.

Obrat je nastal pravzaprav v času in v okviru sanacijskega programa Cinkar-

ne, 28. 3. 1973 je Cinkarna zanj dobila tudi obratovalno dovoljenje. Pomembno je bilo tudi dejstvo, da je bil obrat namenjen zaposlovanju invalidov. Zgrajen je bil za pocinkovanje od 300 do 400 ton izdelkov na leto.

V tistih časih je bil tisti, ki je imel pločevino, kralj, to dejstvo se je, kot pravi vodja prodaje metalurškega programa Hranislav Kocič, poznalo tudi pri rezultatih pocinkovalnice. V prvih letih obratovanja so pocinkali okrog 200 tisoč kljuk in objemk na leto. Izdelava je bila zelo kakovostna, reklamacij ni bilo.

Leta 1990 je bilo zaradi ekoloških zahtev konjskih predpisov potrebno v obratu namestiti čistilno napravo za čiščenje odpadnih vod, ki je do zadnjega delovala brezhibno.

M. G.

Ob stoletnici PE Kemija Mozirje

Za podjetje, ki je že praznovalo 125 let svojega obstoja najbrž ni pomembno kdaj so bili ustanovljeni njegovi pridruženi člani, vendar je zanimivo vedeti kaj več iz življenjepisa firme, kjer delamo.

Letos se izteka sto let od ustanovitve PE Kemija Mozirje zato nekaj zanimivih podatkov o tej enoti.

Nahajališča boksita, bentonitov, antimonove rude in raznih obarvanih zemelj v Gornjesavinjski dolini so vzpodbudila ustanovitelje Kussmana, Jungkunza in firmo Bayer, da so leta 1896 ustanovili podjetje Sanntaler Farb und Schmirglwerke z namenom izkoriščanja teh prirodnih bogastev.

Ko so ugotovili, da so zaloge antimonove rude neznatne in da boksit ni primeren za predelavo v glinico so 1897 firmo prodali g.

Friederich Hocke-ju iz Gradca. Le-ta je po-

leg proizvodnje zemeljskih barv pričel še z

lesno galanterijo. V tem času je podjetje

dobro uspevalo in vlagalo sredstva tudi v

razširitev proizvodnje barv. Poslovalo je

pod nazivom Sanntaler Industriewerke

Friedrich Hocke vse do leta 1916, ko je de-

loma pogorelo. Lastnik je podjetje 1917 le-

ta prodal ing. Karlu Kurka in Romanu Bal-

dini iz Pule.

Po vojni je leta 1918

tovarno kupila tr-

govska družba, ka-

tere lastniki so bili

Alojz Goričar, Ro-

mano Baldini, Ivan

Veble in Anton Bo-

noventura Jeglič -

ljubljski škof. Pod-

jetje nato posluje

pod imenom „Savi-

njska tovarna barv

in lesnih izdelkov

Alojz Goričar in

drugi.“ V zemljiški

knjigi so bili vpisani

kot lastniki Alojz

Goričar, Ivan Veble

in Fortunat Remše,

ki se ob denacional-

izaciji pojavljajo kot

denacionalizacijski

upravičenci.

Leta 1920 je podje-

tje kupilo škofijsko

posestvo v Letušu

in tu zgradilo obrat

za izdelavo črnih barv. Vgrajeni sta bili tudi

dve turbini, ena za pogon mlinov in mešal-

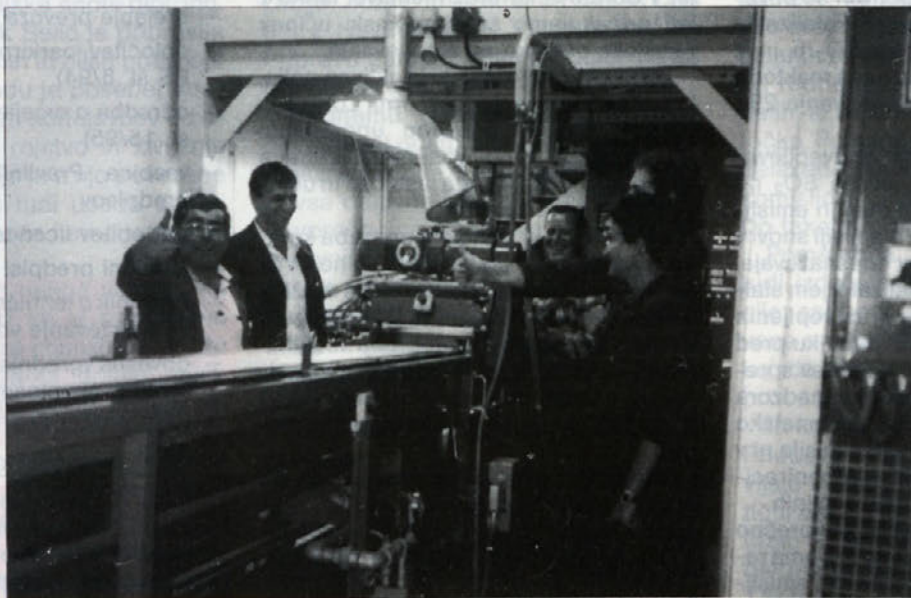
cev, druga za proizvodnjo električne ener-

gije, s katero se je oskrbovalo naselje.

V letih 1922 do 1931 je bilo večina sredstev

vloženih v obrat Letuš, kjer so zgradili žago in

obrat za izdelavo lesne embalaže.

Prvi kilogrami Ekolaka

takoj pričel z iskanjem primerne partnerje za priključitev. V poštvo sta prišla Aero in Cinkarna. Cinkarna je ponudbo brez oklevanja sprejela in s 1. 1. 1961 prevzela Kemično industrijo Mozirje v svoje okrilje.

Podjetje je še vse leto poslovalo pod svojo firmo, ko se je po opravljeni proceduri delavskega upravljanja dokončno združilo s Cinkarno (1. 1. 1962).

Po združitvi je bilo potrebno najprej urediti delovne prostore in poskrbeti za energijo ter opredeliti razvojni program. Del delavcev je bil preusmerjen na delo v Cinkarno, del pa je vzdrževal proizvodnjo, ki je bila začasno organizirana v obratu Letuš. Ob združitvi je bilo v podjetju zaposlenih 69 delavcev, po ponovni uspostavitvi proi-

zvodnje v Mozirju koncem leta 1963 le še 38.

Najprej je bila postavljena montažna hala 480 m² in transformatorska postaja. Ves pogon, ki je bil prej urejen z vodno turbino in transmisijami do posameznih porabnikov je bil preurejen na elektromotorje. Po normalizaciji proizvodnje se je pričelo z izgradnjo sanitarij ter z dokončanjem „Kolarnice“, ki je bila zgrajena do tretje faze že leta 1953.

V teh prostorih je leta 1964 stekla proi-

zvodnja tiskarskih barv za polietilen in ce-

lofan in 1965. leta prve količine antikorozijskih premazov. Usmeritev v proizvodnjo

antikorozijskih premazov je bila logična z

ozirom na program pigmentov, ki jih je Cin-

karna že proizvajala kot litopon, cinkovo

belilo, svinčeni minij in cinkov prah, v načr-

tu pa je bila izgradnja titanovega belila in

železovih oksidov.

Podjetje je bilo zaposlenih tudi do 170 de-

lavcev.

Podjetje je bilo zaposlenih tudi do 170 de-

lavcev.

Podjetje je bilo zaposlenih tudi do 170 de-

lavcev.

Podjetje je bilo zaposlenih tudi do 170 de-

lavcev.

Podjetje je bilo zaposlenih tudi do 170 de-

lavcev.

Podjetje je bilo zaposlenih tudi do 170 de-

lavcev.

Podjetje je bilo zaposlenih tudi do 170 de-

lavcev.

Podjetje je bilo zaposlenih tudi do 170 de-

lavcev.

Podjetje je bilo zaposlenih tudi do 170 de-

lavcev.

Podjetje je bilo zaposlenih tudi do 170 de-

lavcev.

Podjetje je bilo zaposlenih tudi do 170 de-

lavcev.

Podjetje je bilo zaposlenih tudi do 170 de-

lavcev.

Podjetje je bilo zaposlenih tudi do 170 de-

lavcev.

Podjetje je bilo zaposlenih tudi do 170 de-

lavcev.

Podjetje je bilo zaposlenih tudi do 170 de-

lavcev.

Podjetje je bilo zaposlenih tudi do 170 de-

lavcev.

Podjetje je bilo zaposlenih tudi do 170 de-

lavcev.

Podjetje je bilo zaposlenih tudi do 170 de-

lavcev.

Podjetje je bilo zaposlenih tudi do 170 de-

lavcev.

Podjetje je bilo zaposlenih tudi do 170 de-

lavcev.

Podjetje je bilo zaposlenih tudi do 170 de-

lavcev.

Podjetje je bilo zaposlenih tudi do 170 de-

lavcev.

Podjetje je bilo zaposlenih tudi do 170 de-

lavcev.

Podjetje je bilo zaposlenih tudi do 170 de-

lavcev.

Podjetje je bilo zaposlenih tudi do 170 de-

lavcev.

POD OKRILJEM KEMIJE CELJE

Med pomembnejše proizvajalce industrijskih premazov pa se je Kemija Mozirje uvrstila z odločitvijo Cinkarne, da prevzame antikorozijsko zaščito Hidroelektrarne Đerdap. Proizvodnja premazov se je hitro širila in v obdobju ustanavljanja TOZD 1973. leta se proizvodnja tiskarskih barv seli v TOZD Grafika. Kemija Mozirje v tem

obdobju posluje v

okviru TOZD Kemija

Celje in se šele leta

1978 oblikuje v TOZD.

V okviru poslovno teh-

ničnega sodelovanja s

Kemično industrijo

JUB Dol pri Ljubljani je

bila 1982. leta zgraje-

na tovarna za proi-

zvodnjo zemeljskih

barv in skladišče s po-

vršino 1500 m², trans-

formatorska postaja

ter most čez hudournik

Ljubijo za povezavo z

ostalimi objekti.

V letu 1985 je bila do-

končana posodobitev

proizvodnje premazov

v novih prostorih, do-

končano skladišče

vnetljivih tekočin in le-

to kasneje še skladi-

šče prazne embalaže

od vnetljivih tekočin.

SAMOSTOJNA PE

Pomembna letnica v življenju, zdaj PE Kemija Mozirje, je odločitev o vlaganju v razvoj in proizvodnjo praškastih lakov, ki je bila sprejeta leta 1989. Načrt je bil realiziran dve leti kasneje in leta 1992 praškasti lak s komercialnim nazivom EKOLAK redno trži-mo. V vmesnem obdobju je bilo zgrajenih še nekaj objektov skupnega pomena tako, da smo osamosvojitve Slovenije pričakali lepo urejeni. Novejša zgodovina je večini že znana, sodi pa v čas lastninskega preoblikovanja Cinkarne v delniško družbo. To-rej prehaja znova v zasebne roke, kot je začela pred stoletjem.

Ferdo Erjavc

Sulfacid naprava ima uporabno dovoljenje

Na podlagi poročila o izvršenih meritvah emisije po prvem dosipanju katalizatorja in povečanju zmogljivosti razžvepljevanja v Sulfacid odžvepljevalni napravi koncem januarja in na podlagi projekta izvedenih del ter pridobitve vseh zahtevanih soglasij, da naprava zmanjšuje vsebnost žveplovega dioksida pod mejno emisijsko vrednost 500 mg SO₂/m³ v odpadnih plinih kalcinacije, smo zanj 16. avgusta 1996 prejeli uradno obratovalno dovoljenje.

S tem je uspešno zaključen projekt izgradnje Sulfacid odžvepljevalne naprave, ki je dosedaj poskusno obratovala od zagona, koncem novembra 1994. Dosedanje obratovanje naprave je bilo praktično neprekinjeno. Vzroki za kratke prekinitve obratovanja naprave so bili izven obsega delovanja in vzdrževanja Sulfacid naprave, razen zastoja za izvedbo že omenjenega prvega dosipanja katalizatorja in povečanja zmogljivosti razžvepljevanja, ki je trajal tri dni in petnajst ur.

Doseženo zmogljivost razžvepljevanja 150 kg SO₂/h lahko po potrebi še povečamo z drugim dosipanjem katalizatorja na zmogljivost 220 kg SO₂/h in z izgradnjo ter polnivitvijo četrtega reaktorja celo na zmogljivost odstranjevanja 290 kg SO₂/h.

Povečanje zmogljivosti razžvepljevanja tudi zagotavlja, da emisije SO₂ ne prekoračujejo dovoljenih mejnih emisijskih vrednosti po Uredbi o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja. Z emisijskim plinskim analizatorjem stalno merimo vsebnost SO₂ v razžvepljenih odpadnih plinih na novem dimniku pred izpustom v zrak. Rezultate meritev spremlja operator računalniškega nadzora belega dela, ki jih dodatno avtomatsko registrira pisalnik. V avgustu emisija ni v nobenem primeru presegla koncentracije 300 mg SO₂/m³ v izstopnih plinih.

Sulfacid naprava dosega povprečno 97 % stopnjo razžvepljevanja oziroma relativno učinkovitost. Tudi druge emisijske vrednosti snovi v zrak so v skladu z Uredbo o emisijah snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja. Te pa obdobjno izmeri in kontrolira Služba za varstvo okolja.

Tako je zmanjšana celokupna emisija SO₂ iz Cinkarne. Po katastrofi emisije, celokupna emisija SO₂ tudi ne bo več prekoračevala zadanega limita 145 kg SO₂/h v skladu s Sanacijskim programom za varstvo zraka občine Celje in v skladu s Sanacijskim programom za zrak Cinkarne Celje, ne glede na količinsko proizvodnjo titanovega dioksida.

Dosedanji rezultati in izkušnje potrjujejo, da smo za naše potrebe izbrali naj-

boljšo razžvepljevalno tehnologijo in napravo.

Sulfacid naprava je za posluževanje in vzdrževanje prijazna, je obratovalno in delovno varna ter z vidika varstva okolja optimalna. Ostanek razžvepljevanja, to je razredčena žveplova kislina, se vrača in koristno porabi, brez ostanka, v reduktivni obdelavi, osnovne proizvodnje TiO₂. Popolna reciklaža je dosežena z zaokroženjem tehnološkega procesa in Sulfacid naprava je popolnoma integrirana v obstoječi proizvodni proces.

Naprava je zgrajena v skladu s veljavnimi tehničnimi normativi in standardi in je s tem zajamčena njena statična varnost, požarna varnost in varnost ljudi, ki jo upravljajo, vodijo in vzdružujejo.

Če ovrednotimo reciklirano razredčeno žveplovo kislino, ki nadomešča porabo sveže kisline v reduktivni obdelavi po tržni ceni, izračunani prihranek pokrije strošek amortizacije za katalizator v garantirani dvoletni življenjski dobi. Iz izkušenj drugih Sulfacid naprav v Nemčiji in Franciji, kjer je katalizator že osem in več let v obratovanju brez menjave, lahko z leti pričakujemo še ekonomski učinek reciklaže ostanka razžvepljevanja.

Iztrošeni katalizator, ki je aktivno oglje, lahko po reaktivizaciji pri firmi Lurgi Aktivkohle GmbH, ponovno uporabimo. Apsorpcijska zmogljivost reaktiviranega aktivnega oglja, dosega lastnosti in učinke kot prvotna kvaliteta.

Reaktivizacija in ponovna uporaba katalizatorja še zmanjšuje obratovalne stroške, saj ni potrebna zamenjava s svežim. Nastane samo stroški reaktivizacije in transporta. Večkratna uporaba reaktiviranega katalizatorja pa dodatno doprinese k varstvu okolja in je zato Sulfacid postopek okolju še dodatno zelo primeren.

Zgrajena Sulfacid naprava je bila po aktivizacijskem zapisniku konec leta 1995 z revalorizacijo porabljenih investicijskih sredstev vredna 385,5 milijonov SIT.

Tej vrednosti moramo prišteti še stroške prvega povečanja zmogljivosti razžvepljevanja s prvim dosipanjem katalizatorja v letu 1996 z vrednostjo 15,5 milijonov SIT, je sedaj Sulfacid naprava vredna preko 400 milijonov SIT. Če upoštevamo še stroške remonta elektrofiltra, ki so bili planirani in zajeti v investiciji za Sulfacid odžvepljevalno napravo, smo dolgoročno rezervacijo v okviru lastninskega preoblikovanja podjetja za objekte, ki so namenjeni zmanjševanju obremenjevanja okolja za obravnavano investicijo, že odpravili.

Dani Podpečan

NOVOSTI V CESTNEM PROMETU

Prevoz nevarnih snovi

Edini cilj vsake pravne države je, da uvede na svojem območju takšno politiko prometne varnosti, ki se bo zoperstavila objestnemu obnašanju voznikov in kršenju pravil pošiljateljev in prevoznikov nevarnih snovi.

Pri prevozu nevarnih snovi je potrebno upoštevati vse ukrepe ZPNS in odločbe Evropskega sporazuma o mednarodnem cestnem prometu.

Slovenija ima sprejet sporazum o mednarodnem prometu ADR s priloženo A in B, ki sta se v tem obdobju bistveno spremenila, ker se prilagajata tehnološkemu napredku.

S sprejetjem smernic EU 95/50/EC bo s 1. 1. 1997 dalje v veljavi enotni pravni okvir:

- imenovanje pooblaščenec za prevoz NS
- kontrole v podjetjih, ki proizvajajo oz. odpremljajo nevarne snovi
- izobraževanje voznikov
- urejanje prevoza po železnici
- določitev parkirnih prostorov (Ur. l. RS št. 8/94)
- odredba o omejitvi prometa (Ur. l. RS št. 15/95)
- vsebina Pravilnika homologacijskih predpisov
- pridobitev licence
- tehnični predpisi in certifikat
- Pravilnik o tehničnih in drugih pogojih za vzdrževanje vozil
- obvezna vgradnja EC tahografov s časovnimi skupinami s 1. 10. 1996 dalje
- OMEJEVALCI HITROSTI s 1. 10. 1996 dalje

Tudi v Cinkarni sledimo določenim napredkom, ter se prilagajamo zakonskim določilom, zato smo pred kratkim in seveda tik pred zdajci podpisali pogodbo o nakupu dveh vozil, ki bodo ustrezala vsem evropskim normam za prevoz nevarnih snovi (H₂SO₄).

Dve vozili FIAT-IVECO letnik 1987 ne ustrezata novim predpisom in pogojem ZPNS, zato jih bomo v kratkem izločili iz javno-cestnega prometa.

Vozili, ki pa sta bili registrirani po letu 1989, bomo dopolnili z napravami, ki bodo delno zadostili predpisom za prevoz nevarnih snovi v domačem in mednarodnem cestnem prometu.

Če pa se bomo hoteli v celoti prilagoditi smernicam EU, po pred tem naštetimi postavkami, bomo morali pri nas dopolniti ali spremeniti še kakšen že sprejeti zakonski pravilnik.

Mirko Polutnik

MALI KOLEKTIVČKI

Skrb za kakovost znanja

V PE Titanov dioksid imajo organizacijsko enoto Razvoj proizvodov in tehnologije, v kateri skrbijo za napredek na vseh področjih v tej proizvodnji v pogledu kapacitet, gospodarnosti, varnosti in zlasti kakovosti.

Ena od pomembnih nalog te enote je tudi priučevanje delavcev za samostojno in korektno delo v proizvodnji - Črnem in Belem delu, Končni predelavi in Pripravi surovin. To področje dela je šele v zadnjem času pridobilo večji pomen in ugled, dolgo vrsto let pa je bilo bolj ali manj zapostavljeno, predolgo je bil namreč v miselnosti mnogih titanovcev zakoreninjen dvom o tem, ali je na tem področju sploh mogoče narediti kakšen večji napredek.

Sicer pa je bilo priučevanje nenehno zelo potrebno in brez njega bi lahko bila kakovost proizvodov slabša.

Vodja organizacijske enote dipl. ing. Nikolaja Podgoršek Selič je pripravila dokument o namenih in ciljnih področja priučevanja. V uvodu je posebej poudarila, da je od vseh sodelavcev odvisno ne le srečno rojstvo in življenje funkcije priučevanja in z njo povezane posledice, temveč tudi usoda delavcev, ki so izvajanju te funkcije namenjeni.

Priučevanje je bilo nekoč namreč na stranskem tiru, kot da je namenjeno odlaganju kadrov za odslužene. V letu in pol se je priučevanje „prijelo“, tako, da delavci že sami iščejo pomoč pri priučevalcih.

Pomembnosti priučevanja v proizvodnji titanovega dioksida smo tokrat tudi mi namenili več pozornosti, ne le zato, ker bi radi predstavljali male uspešne kolektivčke, brez katerih proizvodnja ne more delovati, temveč tudi zato, da bralci spoznamo področja del, ki so nam morda manj poznana.

Za priučevanje v PE Titanov dioksid skrbijo trije sodelavci: Franc Šinko, Franjo Kugler in Vlado Lukač. Vsi so najprej začeli delati v proizvodnji, kajti za to, da lahko poučuješ druge, se je potrebno najprej usposobiti, zlasti pa spoznati proizvodnjo v vseh njenih delih.

Priučevalci so navadno tisti, ki so si izkušnje pridobili že kot izmenovodje ali obratovodje. Največ izkušenj s priučevanjem ima Franc Šinko, ki je na tem področju doživel vzpone in padce.

Vlado Lukač, Franc Šinko in Franjo Kugler

Nekaj let je obstajal celo oddelek priučevanja, ki je zaposloval šest priučevalcev, po njegovem razpadu pa je to delo opravljal sam do lanske reorganizacije. Zdaj Franc skrbi za Beli in Črni del z Nevtralizacijo, Vlado Lukač za Pripravo surovin, Franjo Kugler pa za Končno predelavo.

Rednemu priučevanju namenjajo devetdeset odstotkov časa s ciljem, da delavci posameznega obrata obvladajo vsa delovna mesta v tistem obratu. Povprečno gre pri enem obratu za pet delovnih mest. S preizkusom znanja potem ugotovijo, če je cilj dosežen. Po opravljenem preizkusu ima delavec po internih pravilih možnost napredovanja. Na ta način v Titanovem dioksidu združijo dva interesa - delavci napredujejo, obrat pa ima usposobljene zaposlene.

Delavčev preizkus znanja, ki se v titanovem dioksidu na novo zaposli, je sestavljen tudi iz splošnega dela - spoznavanja tehnologije in organizacije podjetja. V tem obdobju so tako priučili 104 delavcev za delo na 247 podprocesih.

„Priučevanje je vsekakor potrebno zlasti pri posodobitvah v proizvodnji, ko se nek del procesa spremeni, vpelje računalniško vodenje ali nov podproces. Delavci postajajo za priučevanje spontano zainteresirani, da bi bili delu čimbolj kos,“ meni Vlado.

Vedno več je tudi **obdobnega priučevanja**, ko delavci znanje utrjujejo oziroma ponavljajo nekoč že pridobljeno znanje. Zaradi človeške nagnjenosti k pozabljanju naj bi na vrsto za to priučevanje prišli vsi zaposleni v proi-

zvodnji, vendar pa jim po obnovi znanja ne bo potrebno opravljati preizkusa.

Imamo tudi **izredno priučevanje**, za primere, ko nadrejeni opazi, da delavec svojega dela ne opravlja po predpisanih navodilih. Program je enak kot pri rednem, le da ima ta poudarek na delih, ki so dokazano delavčeva šibka točka. Po končanem priučevanju mora delavec opraviti preizkus znanja pred komisijo.

Do takega primera še doslej ni prišlo.

Pomembna naloga priučevanja je tudi izdelava tehnološke dokumentacije, saj bodo pripravljali tako imenovane analize dela, ki so zasnovane tako, da služijo kot osnovna podlaga v procesu priučevanja.

In kakšni so še načrti za prihodnje? Priučevalci večino svojega dela opravljajo v proizvodnji, vendar si za teoretični del želijo učilnico z grafoskopom, tablo in panoji, na katerih bi bil pregledno ponazorjen potek proizvodnje. Takšna sodobna učilnica bi lahko imela dvojni namen, lahko bi jo namreč koristili tudi v primeru šolskih in drugih ekskurzij.

V procesu se pogosto dogajajo tako imenovani izredni dogodki. Tiste, ki se ne zgodijo v času priučevanja posameznika je pogosto težko podrobno opisati, še težje pa delavca, na podlagi nečesa njemu nepredstavitelivega, naučiti kako naj pravilno ukrepa.

Tovrstne primere bi zato v bodoče radi posneli na video kasete in jih uporabili kot koristen pripomoček pri učenju.

M. G.

Pestra sezona v Agro programu

NOVIČKA

V agro programu Marketinga si naši agronomi zelo prizadevajo, da bi vzpostavili čim bolj direkten kontakt s kupci naših pripravkov za kmetijstvo. Letos so v ta namen izdali že 28 novičk, s katerimi uporabnike sredstev za varstvo rastlin opozarjajo in jih obveščajo o novostih pri uporabi fitofarmacevtskih sredstev. Novičke izdajajo v 3500 izvodih in jih pošiljajo različnim naslovnikom, glede na njihovo dejavnost v kmetijstvu: sadjarjem, vinogradnikom, poljedelcem in drugim, pa tudi trgovcem, ki morajo slediti novostim za lažje svetovanje pri sami prodaji. Novičke, ki so jih poimenovali Agro ekspres informacije so torej namenjene uspešnemu pridelovanju.

Strokovna srečanja so že tradicionalna

V Agro programu so junija organizirali vsakoletni strokovni posvet, namenjen veletrgovcem, ki prodajajo naše izdelke. Naši agronomi so jim predstavili nekatere že znane pripravke ter povedali nekaj novih spoznanj pri zatiranju bolezni in plevelov. Posebej so poudarili tudi ekološki pomen in embalaranje naših pripravkov. Posvet so zaključili z ogledom proizvodnje humovitov in družabnim srečanjem, katerega si bodo po gokart dirki še posebej dobro zapomnili.

Strokovni projekt agronomskih glav CC in BASF

V avgustu je Cinkarno obiskalo okrog 50 kmetijskih pridelovalcev iz območja Lenarta. Na svojem strokovnem izletu, ki ga je organizirala njihova Kmetijska svetovalna služba, so udeleženci naredili postanek tudi v Cinkarni in si ogledali proizvodnjo Cuprablaue in Humovitov. Naši strokovnjaki so jim tudi predstavili program BASF. Ta obisk marketinški sodelavci ocenjujejo za zelo koristnega zaradi predstavitve naših proizvodov in direktnega kontakta s potrošniki. Zato pravijo, da bi bilo dobro v Cinkarno pripeljati še več takih obiskovalcev.

Kmetijska apoteka v industrijski prodajalni

Sredi maja letos smo v naši industrijski prodajalni odprli kmetijsko apoteko, kar pomeni, da lahko tam kupite vsa cinkarniška in BASF sredstva za varstvo rastlin.

Andreja Čož, Franc Gider in g. Hus nagrajenci nagradne akcije na sejmu v Gornji Radgoni.

Dogovor z urednikom časopisa Prepih, ki izhaja na radgonskem področju o stalni rubriki Kmetijskih nasvetov, ki jo bomo urejali v Cinkarni in preko nje reklamirali naše izdelke agro programa. Podobne dogovore smo opravili tudi z drugimi slovenskimi območnimi časopisi.

Od Vipave do Goričkega

Vipava, Ormož, Goričko, Slovenske Konjice, Brestanica, Šmarje pri Jelšah, Bizeljsko, Lenart, Gornja Radgona so vinogradniški centri, katere je v letošnji vinogradniški sezoni obiskala delegacija naših sodelavcev iz Agro programa. V teh krajih so organizirali srečanja najpomembnejših trgovcev, kmetijskih strokovnjakov in večjih pridelovalcev iz širših področij ter jim predstavili lastnosti in način delovanja naših izdelkov ter praktičen prikaz uporabe Cupra-

blava Z v vodotopni vrečki, v kateri bo v bodoče embalaran. Sodeč po odzivih, srečanja so bila zelo dobro obiskana, je bilo ugotovljeno, da je Cuprablau še vedno nenadomestljiv v vinogradništvu. Udeleženci srečanj so bili veseli tudi številnih nasvetov agronomov Ernesta Cokana in Nandeta Osojnika, ki se dobro spoznata na varstvo vinske trte, tako, da so se predavanja zaradi številnih vprašanj dolgo zavlekla.

Ker so pesticidi strupi, jih je potrebno kupovati strokovno, prav tako pa tudi obvladati večščino pravilnega doziranja oziroma mešanja pripravkov. Poleg tega novi herbicidi za škropljenje narekujejo tudi poznavanje različnih plevelov, da jih lahko zatremo, zato je dobro vedeti učinek teh škropiv. Prav temu so vsestranske akcije s svetovanji naših agronomov bile namenjene.

POSKUS ODPIRANJA TRGA V BIH

Predstavitev gradbenega programa v Sarajevu

V sarajevskem centru Skenderija je od 16. do 18. julija potekala sejemska prireditel Slovenija v Skenderiji 96. Na 1800 kvadratnih metrih sejemske površine je svoje dejavnosti predstavilo petdeset slovenskih podjetij iz najrazličnejših področij industrije, od živilskopredelovalne, gradbene, tekstilne, obutvene, kovinske in drugih strok. Ta sejem je bil priložnost, da se tudi naše podjetje predstavi s svojimi izdelki za njihove trenutne potrebe. Na cinkarniškem razstavnem prostoru smo predstavili zlasti gradbeni program, v ekipi, ki je odšla na prizorišče razstave pa so bili: Anita Hudohmet, Mojmir Kosi in Borut Sedovnik.

"V Bosni in Hercegovini, ki je sedaj razdeljena na tri kantone, večje gospodarske aktivnosti še ni opaziti, "pravi Borut Sedovnik", sodeč, po mnogih še nesaniranih objektih, tudi še ni opaziti priliva napovedanega tujega kapitala. "Prostor, ki ga je zavzemala Cinkarna je bil okusno urejen in dovolj velik in pregleden, da smo lahko predstavili ves gradbeni program, tiskarske plošče, anti-korozivno zaščito in nekatere cinkove proizvode.

Imeli smo nadpovprečno veliko obiskovalcev, ki so se zanimali zlasti za sanacijo in adaptacijo objektov ter zaščito betona in železa. Tudi ostali predstavniki, ki so sodelovali na predstavitvi, ne drvi v posebne oblike sodelovanja, razen nekaterih, zlasti trgovinskih podjetij, ki so izkoristila edino možnost in ustanovila svoja podjetja v Sarajevu. Ostali čakajo na jesenske volitve, ko bo razvidno koliko denarja bo tujina namenila sarajevskemu gospodarstvu in kdo bo z njim razpolagal. Na Gospodarski zbornici BiH razmišljajo najprej o oživitvi oziroma sanaciji elektrarn, poštnega in cestnega sistema, v nasprotju z njo pa banke v BiH še ne razmišljajo o ugodnih oblikah kreditiranja. Zaradi teh neugodnih razmerij v gospodarstvu BiH je zasedaj nemogoče predvideti koliko bomo na tem trgu iztržili. Prav gotovo pa ne bo mogoče ponoviti realizacije iz let pred vojno, ko smo samo v Banja Luškem in Tuzlanskem bazenu prodali 20 tisoč ton žveplove kisline na leto, to pa je toliko kot jo sedaj prodamo v vsej Sloveniji.

V času predstavitve si je naša ekipa ogledala tudi sarajevske maloprodajne trgovine z gradbenim materialom. Ugotovili so, da so na prodajnih policah zastopani vsi proizvodi hrvaških proizvajalcev. Ti so cenovno zanimivi zaradi meddržavnega sporazuma o brezcarinskem poslovanju in 10 do 16 odstotkov cenejši od naših. Če naša država z BiH ne bo sklenila podobnega sporazuma, bodo slovenskim proizvajalcem preostale druge oblike poslovnega sodelovanja: naložbe v njihovo proizvodnjo, ustanavljanje slovenskih podjetij v BiH in podobno. Seveda pa bo pri tem potrebno počakati tudi na ustrezno zakonodajo o vlaganju tujcev v njihovo proizvodnjo. Precejšnjo oviro za plasma naših izdelkov v BiH predstavljajo daljše transportne poti in s tem povezani višji stroški. Oviro pa predstavljajo tudi nacionalni kantoni, saj bo potrebno delati z vsakim posebej.

M. G.

Letošnji izgled našega razstavnega prostora: v ospredju je bil "gigant novička" - Agro ekspres informacije.

Predstavniki poslovnega partnerja BASF Metka Trobiš, Karl Kärst in Otto Hördeman (direktor komuniciranja za vzhodno Evropo) z vodjo tržne priprave Ireno Schmidt.

Agrovci na kmetijskem sejmu

Že četrtrič se je Cinkarna skupaj z nemškim poslovnim partnerjem BASF predstavila na kmetijsko živilskem sejmu v Gornji Radgoni. Na razstavnem prostoru so tokrat promocijski del namenili predstavitvi novičke-agro ekspres informacije ter predstavitvi celotne prodajne palete agro programa. Naslovnikom novičk so bila poslana osebna vabila za obisk razstavnega prostora na sejmu, povabilo pa je bilo namenjeno tudi izpolnjevanju vprašalnikov, katerih namen je bil izpolniti podatke o naslovnikih, ki prejemajo novičke. Vprašalnik je izpolnilo preko 400 udeležencev, takemu številu pa je gotovo pripomoglo deset lepih nagrad, ki so bila razpisana za izpolnitev vprašalnika. Bila pa je tudi priložnost direktnega komuniciranja s številnimi ljudmi iz kmetij. Razstveni sejemski prostor je bil odlično obiskan, obiskali so ga tudi številni kmetij-

ski strokovnjaki, predstavniki veletrgovin ter distributerji za Hrvaško.

Izmed 400 sodelujočih v nagradni igri so po končanem sejmu izžrebali deset nagrad.

Prvo nagrado, nahrbtno motorno škroplilnico so podelili Franciju Giderju iz Rogoševcev, Drugo nagrado nahrbtno ročno škroplilnico je prejela Andreja Čož iz Ljubljane-Rudnik, ostali nagrajenci lepih, vabljenih nagrad (celoletna naročnina na tednik Kmečki glas, celoletna naročnina na revijo Kmetovalec, izdelki agroprograma Cinkarne v vrednosti 10.000 tolarjev) pa so: Marjan Malus iz Brežic, Janez Župec iz Benedikta, Franjo Korošič iz Štrigove, Marjan Jevnikar iz Trebnjega, Franc Tašner iz Trnovske vasi, Rifet Lilič iz Ptuja, Franc Vlahovič iz Črnomlja in Janja Hus i Sevnice. Nagrade so jim bile podeljene v Cinkarni.

Reševanje kadrov - še naprej „neboleče“

Kje smo in kaj bomo

Od vsega je danes najvažnejše, da podjetje živi in da je uspešno. In, če želimo to dosežati, moramo povečati produktivnosti na zaposlenega, z drugimi besedami, treba bo bolje ali več delati z manj zaposlenimi ali odpirati nova področja dela. Naša usmerjenost mora biti tako tehnološka (storitveno ali tehnično) kot tudi tržna.

Preprosto povedano a težko dosegljivo zaradi spleta stoterih faktorjev v našem neposrednem in širšem okolju. Tudi Cinkarna je odvisna od stvarnosti okolja, vendar tudi od nas samih.

Članek ni namenjen obravnavi stoterih faktorjev, ampak se bom osredotočila na

enega pomembnejših - KADRE.

Pa pogledimo kje smo in kaj smo dosedaj naredili. Zaradi ocene vodstva, da se dolgoročno bliža kriza, je bila v letu 1985 zastavljena restriktivna kadrovska politika. Rezultati so opazni:

STANJE ZAPOSLENIH 1985 - 1995

PE	1985 31/12/85	1995 31/12/95	% zmanjšanja
STROKOVNE SLUŽBE	594	427	28
METALURGIJA	377	198	47
KEMIJA CELJE	207	68	67
KEMIJA MOZIRJE	55	45	18
GRAFIKA	211	135	36
VZDRŽEVANJE	483	305	37
TRANSPORT	168	55	67
ENERGETIKA	43	33	23
TiO ₂	223	205	8
VEFLON	66	48	27
PODJETJE	2427	1519	37

Pregled podatkov kaže, da smo v desetih letih z mehкими variantami (upokojitvami, prekinitvijo delovnega razmerja z odpravnino ipd.) zmanjšali število zaposlenih za 37 %. Do konca leta 1996 predvidevamo 40 % zmanjšanje zaposlenih na primerjalno obdobje 1985.

In naprej?

Velikokrat postavljeno vprašanje spiskov tehnoloških viškov oz. vprašanje odpuščanja zaposlenih, tudi v naprej ni predvideno.

Nesporno pa je, da nas je za ta nivo proizvodnje v povezavi s celotnim poslovanjem preveč - vendar ne v vseh organizacijskih enotah enako. Vemo kje in koliko, skušali pa bomo narediti vse z notranjimi prerazporeditvami, da to „preveč“ omilimo in da se bomo v podjetju počutili varne.

Vendar moramo za to VARNOST, vsak sam in v okviru svojih pristojnosti, narediti še mnogo več (zakaj je toliko nekritičnih bolniških?, zakaj je toliko nedisciplin in kraj privatizacije ipd.). Zakaj smo tako nezadovoljni, kritični in premalo samokritični?

Ne glede na to, da so življenjski stroški visoki in da se težko živi s plačami, ki jih dobimo, so le te ob polletju še vedno višje za 4,4 % od republiškega povprečja in dobimo jih vsak mesec, kljub težavam v poslovanju.

Preveč so med nami opazna razmišljanja posameznikov, kaj vse je podjetje „dolžno nuditi“ zaposlenim, kaj pa je vsak

sam pripravljen dati, ali se angažirati za podjetje, pa je žal prevečkrat postranskega pomena.

Ker je bilo zmanjševanje števila zaposlenih izpeljano praviloma prostovoljno (izjema so tudi državljani), je bilo kot tako organizacijsko neselektivno. Zato je bilo v teh letih veliko notranjega prerazporejanja in organizacijskih posegov.

Navedeno mehko politiko z vsemi vzporednimi restrikcijami, na kadrovskem področju bomo nadaljevali v prihodnje. V tem smislu bomo tudi politiko organizacije sproti oblikovali tako, da jo bomo s strategijo, strukturo in pravili obnašanja usmerjali k zastavljenim ciljem.

Kako pa je z našim znanjem, vedenjem, izkušnjami?

	1985		1995		
	št.	%	št.	%	
VII VIII	85	3,5	82	5,4	+1,9
VI	69	2,8	84	5,5	+2,7
V	419	17,3	373	24,5	+7,2
IV III	673	27,7	430	28,4	+0,7
I II	1181	48,1	550	36,2	-11,9
	2427	100	1519	100	

Kljub vsem restrikcijam na področju novega zaposlovanja in izobraževanja ob delu, se nam je v prikazanih 10 letih opazno izboljšala kvalifikacijska struktura. Še vedno je 36 odstotkov delavcev brez kvalifika-

cije in prav tu je odmik od naših zahtev največji. V podjetju se kljub vsem restrikcijam opravljajo izobraževalne akcije. Tudi stroški za te namene niso zanemarljivi (14 mio SIT v letu 1995 oz. povprečno 105 DM na delavca letno).

Letno se udeleži različnih oblik izobraževanja v podjetju in izven do 1/3 zaposlenih.

Sistem razvoja kadrov bomo sistematično dograjevali. To je oziroma bo načrtovan proces priprave, izvajanja in nadzorovanja vseh kadrovsko izobraževalnih postopkov in ukrepov, namenjenih strokovnemu delovnemu in osebnemu razvoju zaposlenih. Temeljna naloga razvoja kadrov je, da zagotavlja optimalno poklicno, izobraževalno in kvalifikacijsko strukturo vseh zaposlenih glede na sedanjo razvitost in strateške cilje organizacije. Instrumenti razvoja kadrov so med seboj povezani in prepleteni sistemi izbire, sprejemanja (po potrebi tudi odpuščanja), razmeščanja (po potrebi tudi premeščanja), napredovanja (v določenih primerih tudi nazadovanja), usposabljanja in izobraževanja kadrov.

V našem podjetju se srečujemo zaradi desetletne restrikcije zaposlovanja s pojmom staranja. Ne glede na to, da smo intenzivirali upokojevanje in ga še (tudi zaradi predvidenih ukrepov zaostrovanja pogojev za upokojevanje prihodnosti na zakonodajnem področju), se nam je povprečna starost dvignila iz 35 povprečnih let v 1985 letu na povprečno 40 let v letu 1995.

Zviševanje povprečne starosti „potegne za sabo“ specifično problematiko (daljši dopusti, hitrejšo psihofizično utrujenost, ipd.), zato bo pomlajevanje kolektiva v prihodnosti nujnost. Pri realizaciji iskanja mladih, vsaj v srednjeročnem obdobju, zaradi velike ponudbe na trgu ne predvidevamo problemov delovne sile.

Optimalna prilagojenost zaposlenih pomeni tudi manj absenzizma (ki je trenutno v povprečju 20-22 odstotkov), manj fluktuacije, več zadovoljstva z delom, večjo fleksibilnost zaposlenih, manj nesreč pri delu ipd., s tem pa tudi povečanje učinkovitosti, storilnosti in produktivnosti, izboljšanje kakovosti, znižanje stroškov poslovanja in storitev ter hitrejši razvoj podjetja.

V povezavi z organizacijskim razvojem, ki je sistematičen in načrtovan proces, še posebej sedaj nas v okolju lastninjenja, čaka veliko dela in sprememb. Vzpostaviti je potrebno celovit sistem norm, vrednot, predstav, ki določajo način obnašanja, reagiranja in prilagajanja zaposlenih na probleme organizacije, ki so povezani z njeno učinkovitostjo.

Notranje delničarstvo in soupravljanje nam v prihodnosti narekuje vzpostavitev nove kvalitete odnosov. Še veliko se bomo morali o tem učiti in naučiti - vendar o tej temi kdaj drugič.

Če ste prebrali ta članek in pomislili - nič novega v teh frazah - imate prav. Vendar, če na to pozabimo, ne obnavljamo in ne razvijamo, ne bomo obvladali časa, ampak bo on nas.

Alenka PREGELJ

Predstavljamo vam naše strokovnjake

V Cinkarno so nas pripeljale različne poti. Vsaka zgodba je po svoje zanimiva. V naši rubriki vam tokrat predstavljamo našega novega sodelavca.

Kmetovalec, svetovalec in raziskovalec

V maju letos se je v Cinkarni zaposlil Nande Osojnik, dipl. agronom, ki opravlja delo samostojnega pospeševalca v Agro programu. Zadovoljstvo je obojestransko. Nande je strokovnjak na področju varstva rastlin, v Cinkarni pa smo potrebovali prav izkušenega strokovnjaka, ki to področje dobro obvlada. Doma je namreč iz kmetije v Olinju, kjer je že od malega povezan z naravo, z zemljo. Zato ni dvoma, da ima na tem področju bogate izkušnje, ki mu pomagajo pri svetovanju. „Menim, da bi moral vsak agronom biti hkrati kmetovalec“.

Zadnjih pet let je bil svetovalec v veletrgovini, skrbel je za nabavo repromaterialov, do leta 1990 pa je delal na področju urejanja kmetijskih zemljišč. Na teh delih si je pridobil veliko izkušenj, kar mu pride prav pri spoznavanju cinkarniških rastnih substratov, ki dobivajo vedno večji pomen. „Samo tista tla, ki imajo uravnoteženo harmonijo - zrak, voda, pravilno število mikroorganizmov, lahko dajejo zadovoljive pridelke“.

Poleg svetovanj, se je v Cinkarni pojavila priložnost raziskav, ki je za Nandeta gotovo dodatna spodbuda, ki pa je zrasla na njegovem zelniku. Skupaj z ostalimi strokovnjaki iz Cinkarne raziskuje vpliv bakra na razvoj mladik, delovanja različnih koncentracij in spremljanje akumulacije bakra v tleh. To bodo dolgotrajni poskusi, s katerimi bodo lahko še pred vstopom Slovenije v Evropsko unijo, razčistili nekatere strokovne dileme na tem področju. Vse to pa je seveda zelo pomembno tudi za povečanje prodaje naših substratov, saj potrošniki želijo vedno več informacij. „Menim, da je potrebno prej preveriti, narediti poskuse, predno lahko svetuješ in ponudiš izdelke. O tem, kako se izdelek uporablja in kakšne učinke ima pri uporabi, mora največ vedeti proizvajalec“. Sicer pa ima v načrtu narediti tudi vegetacijski poizkus, da bi ugotovili kdaj je za škropljenje vinske trte ali jablan najbolj primeren čas, kdaj ne povzročajo vžigov, koliko mikroorganizmov je potrebnih, koliko higromulla. „Približati se moramo najbolj učinkoviti sestavi substrata. Poskusi nam bodo služili tudi za promocijo. Upamo pa tudi, da bomo z lastnimi spoznanji in boljšimi informacijami prehiteli konkurenco, ki se zelo hitro povečuje“.

reco, ki se zelo hitro povečuje“.

Vse več je privrženec biološko zdravega prehranjevanja oziroma zdravega načina pridelovanja, torej nasprotnikov škropljenja.

In še eno dejstvo moramo upoštevati, da je v Evropi hrane dovolj. „Ta dejstva in huda konkurenca govorijo o tem, da bo težko obdržati trg, ki ga trenutno Cinkarna ima. Mislim, da je Cuprablau potrebno povezovati v integralno varstvo rastlin in da vendar imamo prednost, saj je edina slovenska sinteza, ki je iz ekološkega stališča popolnoma varna. Kar ponosen sem na to.“

Nande je zgovoren, hiter, dejaven, zna pa svoje nasvete tudi zapisati. Njegove prispevke lahko preberemo skoraj v vsaki številki Novega tednika, pa tudi v drugih lokalnih medijih. „Imeti moramo čim več svojih lastnih informacij“. Tudi v našem časopisu smo mu namenili prostor in v tej številki si že lahko preberete njegov prispevek.

M. G.

SLOVENSKI KEMIJSKI DNEVI V MARIBORU

Cinkarnarji nastopali z referatom

V četrtek in petek, 19. in 20. septembra, je v prostorih Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo (FKKT) Univerze v Mariboru potekalo posvetovanje Slovenski kemijski dnevi 1996. Otvoril ga je dekan omenjene Fakultete prof. dr. Peter Senčar, udeležence pa sta pozdravila tudi rektor Univerze v Mariboru prof. dr. Ludvik Toplak ter mariborski župan prof. dr. Alojz Križman.

Posvetovanje je organizirala omenjena Fakulteta v sodelovanju s Slovenskim kemijskim društvom, Fakulteto za kemijo in kemijsko tehnologijo Univerze v Ljubljani, Kemijskim inštitutom, Inštitutom „Jožef Stefan“ ter Fakulteto za strojništvo Univerze v Mariboru. V obeh dneh

se je posvetovanja udeležilo približno tristo kemikov, od tega jih je nekaj več kot polovica prišla z inštitutov, obeh univerz ter uprave in šolstva, ostali pa iz industrije. Predstavljenih je bilo približno sto referatov in posterjev z različnih področij kemije. Programski odbor posvetovanja, katerega članica je bila tudi gospa Mija Marin, dipl. ing., je organiziral delo v petih sekcijah: v sekciji za organsko kemijo sekciji za analizo kemijo, sekciji za kemijo in tehnologijo okolja, sekciji za materiale, anorgansko in fizikalno kemijo ter sekciji za kemijsko tehnologijo in kemijsko tehniko. Vsak dan sta bili tudi dve plenarni predavanji. Vsi predstavljeni referati, posterji in plenarna predavanja so zbrani v Zborniku referatov s posvetovanja Slovenski kemijski dnevi 1996, ki ga je izdala FKKT Univerze v Mariboru, uredila pa sta ga prof. dr. Peter Glavič in dr. Darinka Brodnjak-Vončina in ga je prejel vsak udeleženec posveta.

Iz Cinkarne se je posvetovanja Slovenski kemijski dnevi 1996 udeležilo osem kemikov iz štirih različnih poslovnih enot oziroma služb. Trije od teh, Boža Šuk-Lubej, dipl. ing., Alenka Štepančič in dr. Nineta Majcen so v okviru sekcije za analizo kemijo predstavili odmeven prispevek z naslovom PRIMER UPORABE LINEARNIH IN NELINEARNIH MATEMATIČNIH METOD PRI KONTROLI PROIZVODNEGA PROCESA BELEGA PIGMENTA TITANOVEGA (IV) OKSIDA, v katerem je opisan prispevek k racionalizaciji kontrole in vodenja proizvodnje belega pigmenta.

V okviru Mariborskega posvetovanja je bil tudi občni zbor Slovenskega kemijskega društva (SKD), na katerem smo razrešili stari odbor in izvolili člane novega vodstva. Ob tej priliki smo dosedanjemu dolgoletnemu predsedniku akademiku prof. dr. Ljubu Goliču podelili naziv častnega predsednika SKD, za novega predsednika pa je bil izvoljen prof. dr. Venčeslav Kaučič. Članica novega vodstva je postala tudi gospa Mija Marin, dipl. ing..

Iskreno prijetno strokovno posvetovanje so organizatorji popestrili še z družabnim večerom, ki so ga v četrtkovih večernih urah pripravili v čudovitem ambientu Casinojske dvorane Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru, kjer smo lahko udeleženci pokramljali tudi o drugih, ne samo strogo znanstveno-strokovnih stvareh.

Ob zaključku letošnjih Slovenskih kemijskih dnevov smo bili vsi prisotni mnena, da je takšno strokovno nacionalno srečanje nujno potrebno in zelo koristno s stališča hitre izmenjave različnih strokovnih informacij in poznavanja kemijske problematike v slovenskem prostoru.

Nineta Majcen

Agro priporočila

Novi rubriki na pot

„Zakaj ne bi imeli tudi mi kmetijskih nasvetov“, smo se vprašali v uredništvu, saj ocenjujemo, da je kar veliko cinkarnarjev v prostem času tudi vrtnarjev, vinogradnikov ali kmetovalcev. Opozorila, nasveti in nova dognanja na agro področju vam bodo gotovo prišla prav, enemu bolj, drugemu

Zatiranje plevelov na travinju

Sedaj v zgodnjem jesenskem času je prav, da zatremo plevelce na travnikih. V tem času je zatiranje plevelov tudi najbolj učinkovito, saj škropivo pride v koreninske predele najgloblje. To lahko storimo takoj po zadnji letošnji košnji, ko ni potrebno upoštevati karence.

Največjo zapletenost na travnikih nam povzroča ščavje (*Rumex spp.*). Ščavje se širi na intenzivnih in ekstenzivnih travnikih. Širi se zaradi obilnega gnojenja z gnojivko oziroma dušičnimi gnojili. Pri pašnokosni rabi se ščavje širi zaradi nepopasenosti, kajti živali ga ne jedo. Ob posameznih živalskih iztrebkah se pleveli razmnožujejo še bolj, zato se nepopaseni krogi vedno bolj večajo. Na ekstenzivnih travnikih se ščavje razmnožuje zlasti zaradi prepozne košnje.

Zatiranje ščavja temelji na pravilnem gnojenju in pravočasni košnji. Pri pašnokosnem sistemu moramo po vsaki paši živalske iztrebke razmetati (prebrnati) in opraviti čistilno košnjo. Pomembno je, da ostanke čistilne košnje odstranimo. Ne glede na sistem rabe travinja, moramo paziti, da nam ščavje ne semeni.

Zatiranje ščavja s kemičnimi sredstvi moramo začeti čim bolj zgodaj, dokler se

manj. Pazili bomo, da bo vedno za vsakega nekaj, enkrat za vrtnarje, drugič za vinogradnike in tako dalje. Rubriko pa nam ne bo težko objavljati, saj so na to zamisel prišli naši agronomi iz Agro programa v Marketingu. Oni bodo za to rubriko tudi skrbeli: pravočasno in aktualno, kratko in poljudno, vse z namenom, da bi bilo pridelovanje hrane učinkovito in naravi prijazno. Pri tem bomo bralce seznanjali tudi z našim prodajnim programom iz tega področja.

Prvi prispevek je zapisal naš novi sodelavec Nande Osojnik.

ščavje pojavlja le lokalno. V takem primeru uporabimo dobro poznan in preizkušen pripravek Duplosan KV. V nahrbtno škroplnico naredimo 5%-no mešanico (v 10 l vode damo 0,5 dcl sredstva Duplosan KV7). Poškropiti moramo posamezne rastline ali skupine rastlin. Pasemo in kosimo lahko čez nekaj dni.

Če je ščavja preveč za lokalno tretiranje, se odločamo za škropljenje na široko. V tem primeru poškropimo z 200-400 l vode in 2,5-3 l Duplosana KV na hektar.

Opozarjamo pa, da je za jesensko škropljenje potrebno upoštevati razvojno fazo ščavja, ki naj bo visoko 15-20 cm, temperatura pa naj bo vsaj 3 dni nad 12°C. Po škropljenju vsaj 6 ur ne sme deževati. Po tretiranju na pašnikih letos ne pasemo več. Priporočeni odmerki sredstva ne poškoduje trave in detelje na travnikih in pašnikih.

Zelo pomembno je, da travnik posejemo s kvalitetno travno mešanico in preprečimo, da na praznih mestih ponovno ne vzkljujejo pleveli.

DUPLOSAN KV lahko kupite v naši industrijski prodajalni po 1.948 sit za l.

Nande Osojnik, dipl. ing. agr.

kakšen je avtomobil, kako izgleda, da ima motor, kolesa ipd. pa se ga vendar moramo naučiti voziti, če nočemo povzročiti prometne nesreče ali pa plačati kazni zaradi prometnega prekrška. Menda nihče ne meni, da je pravilna uporaba lastnega jezika manj pomembna kot pravilna uporaba prevoznega sredstva. In torej ni ni, kot tudi muza ni miza.

V slovničnem delu tokrat navajam tri primere. Prvi je kar iz dnevnega časopisja. To je beseda **medmrežje**. Izmisli si jo je Igor Bratož, časnikar Dela. Kot zelo primerno pa jo je ocenil Janez Gradišnik, eden najbolj znanih in tudi strokovno najusposobnejših slovenistov pri nas. Z besedo **medmrežje** naj bi nadomestili strokovno besedo iz računalništva **internet**.

Pri pisnih izdelkih in včasih tudi pri ustnem izražanju je opazna napačna vezava predlogov. Tokrat naj omenim samo predloga **z/s**. S pišemo ali govorimo namesto z pred nezvenečimi soglasniki (**p t k c č f s š h**). Le-te si najlažje zapomnimo, če vzamemo soglasnike iz stavka **Ta suhi škafec spušča**.

Zanimiva je tudi raba celostnega zaimka **ves** in pridevnika **cel**. Tu gre za natančnost izražanja. Celostni zaimek **ves** pomeni celotnost posameznih delov, pridevnik **cel** pa nerazrezanost, neokrnjenost. Tako je na primer torta še cela, če ni še nihče odrezal njenega dela, vsa pa je, če je en del sicer odrezan, ni ga pa še nihče pojedel in je ostal na pladnju. Morda bi lahko podobno primerjavo naredili s podjetji po naši lepi deželi. Vsekakor lahko za naše podjetje, vsaj zaenkrat če rečemo, da je celo in vso.

Zoran PEVEC

NAGRADNA BESEDNA IGRA

Zbiramo cinkarniške pregovore, reke, misli, aforizme, grafite...

Ko je naprimer Pitagora „iznašel“ svoj znameniti izrek, je bogovom v zahvalo žrtvoval sto volov. Od takrat vsi voli živijo v strahu, ko se iznajde kaj novega - je zapisal Hegel. Ni potrebno, da ste prav taki misleci, vendar pa se iz življenjskih resnic da marsikdaj kaj naučiti. Z malce duhovitim, zbadljivim ali kritizerskim prizvokom pa se da izraziti misel, v kateri je zbrana vsa resnica, tako da si po branju rečeš: Pa še res je. Ni malo takih, ki si takšno posebej dobro misel izrežejo ali prepisejo in jo celo obesijo na vidno mesto v svojem delovnem prostoru.

In sedaj storite tako, da misel, pregovor, rek, grafit priredite na cinkarniške razmere in pošljete v uredništvo. Še bolje pa je, če je izvirno. Najboljše pošiljke bomo nagradili. Eden takšnih grafitov, ki jih zbiramo, že kroži po Cinkarni:

„Vsi bankovci za desetsettoč tolarjev so v Titanovem dioksidu ponarejeni. Delavci poznajo le enega Cankarja!“

JEJEZIK

Ta suhi škafec spušča

Jasno je, da človek, ki zna abecedo še ni pismen. Da je res tako, nam priča pismenost večine ljudi, torej celo odraslih, ki imajo recimo povprečno vsaj srednjo izobrazbo in so se torej v določenem obdobju življenja, kar nekaj časa učili osnov pisnega ubesedovanja. Seveda ni nič boljše tudi t.i. intelektualci (pojem intelektualca je tako ali tako različno razumljen, niti približno pa ni nujno, da je nekdo intelektualca že samo zato, ker je končal določeno fakulteto), ki naj bi ob svojem jeziku obvladali vsaj še enega tujega. Dejstvo je tudi, da je pri nas malo literature, ki bi pišoče poučila o pisnem sporočanju. Obstoječi učbeniki za osnovne, srednje ali t.i. večerne šole namreč ne zadostujejo niti za osnovno pisalno spretnost uradnika, poslovneža ali tehničnega strokovnjaka. Da je slovnična pravilnost, besedna čistost, natančnost, ugla-

jenost, jasnost, jednatost, lahkotnost, naravnost in ustreznost pri ubesedovanju, oziroma sporočanju, zelo pomembna nam pove že najnavadnejši primer. Vzemimo za tak primer smiselno zvezo **Janko in Metka**. S tem mislimo na dva osebk, ki sta eden Janko, drugi pa Metka. Rečemo ali napišemo lahko seveda tudi **Janko ni Metka**. Kar pomeni, da prvi subjekt ni enak drugemu. Nikakor pa ne moremo namesto in uporabiti ni na primer v povedi **Janko in Metka sta odšla v gozd**. **Janko ni Metka sta odšla v gozd** je namreč popolnoma nesmiselna poved, ki nikomur ne pomeni nič. In zato nikakor ne more biti ni. Primer je v resnici pretiran, vendar verjetno prav s tem še bolj ponazarja pomen pravilnega izražanja. V otroštvu so nas naučili govoriti slovensko, toda to še ne pomeni, da slovensko tudi znamo - vsaj pravilno ne. Vsi vemo

Predvidena reforma sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja predvideva, da bomo sedaj zaposleni delali dlje. Življenjski standard pa nam bo potem padel v najboljšem primeru za 30 odstotkov.

Izhodišča za reformo pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki jih je v sodelovanju z zunanjimi strokovnjaki pripravilo ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, bo jeseni obravnaval državni zbor. Pokojninska reforma predvideva tristebni pokojninski sistem, prvi je **obvezni dokladni sistem**, ki bi vsakemu zavarovanju zagotavljal minimalno pokojnino na nekoliko nižji ravni od dosedanje. Drugi stebel bi bil **obvezni naložbeni sistem**, po katerem bi zavarovanci nalagali na svoj osebni račun del svojih pokojninskih prispevkov. Ta kapitalski stebel zavarovanja naj bi zavarovance motiviral, da delajo dlje, ker bodo tako (sicer kasneje) prišli do višje pokojnine. Tretji stebel zavarovanja naj bi predstavljalo **dodatno prostovoljno pokojninsko zavarovanje**. Tako naj bi upokojenci čez več let svoje pokojnine prejeli z dveh ali celo treh naslovov. Vsi, ki si bodo del pokojnine prislužili v sedaj veljavnem sistemu, del pa v novem, pa bodo lahko pokojnino prejeli celo s štirih različnih naslovov.

Primerjava med Slovenijo in tujino

odstotek pokojnine	Slovenija	tujina
od plače	nad 70%	pod 70%
delovna doba	krajša	daljša
starost pri upokojitvi	nižja	višja

Bistven problem bo prehod iz dosedanjega v novi sistem, pri tem predlagalci poudarjajo, da se nobene pridobljene pravice ne bodo zmanjšale. Kritiki osnutkov pa pravijo, da bo najslabše odnesla generacija, ki je sedaj na polovici delovne dobe. Pri novih zavarovancih pa naj bi pokojnine čim bolj ustrezale prispevkom, ki so jih vplačali. Zdaj ima namreč marsikdo občutek, da vplačuje veliko več, kot bo dobil v pokojnini. Prva faza nove pokojninske reforme je sicer že v teku, saj je zakonodaja (1992 in 1996) pripomogla k upočasnitvi upokojevanju. V drugi fazi bo potrebno izenačiti položaj moških in žensk, podaljšati delovno dobo, vanjo na primer dodatno vključiti čas porodniškega dopusta, drugače izračunavati pokojninsko osnovo in podobno. Pri tem je treba dodati, da bodo pravice sedanjih upokojencev in tistih zaposlenih, ki jim do upokojitve manjka le še nekaj let, ostale verjetno takšne, kakršne so zdaj. Nov sistem naj bi začel veljati namreč šele čez približno pet let od sprejetja. Vanj pa bodo vključeni tako tisti zaposleni, ki jim do upokojitve manjka še precej let in vsi tisti, ki se bodo medtem zaposlili na novo.

Daljša pot do upokojitve

Zaradi reforme se prispevna stopnja za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ne bi znižala. Cilj reforme pa je preprečiti zviševanje le-te, saj bi ta lahko zaradi neugodnih demografskih gibanj leta 2030 na primer znašala že več kot 70 odstotkov plače.

Prednost prejšnjega sistema je bila gotovo v dobrem socialnem skrbstvu, tržno gospodarstvo z demokracijo pa je žal prineslo tudi svoje manj dobre strani. Kot vidimo se že nekaj časa razmerje med aktivnimi (delavci) in upokojenci spreminja tako, da je vedno več upokojenih na enega delavca, s tem pa pada tudi višina denarja, namenjenega za izplačilo pokojnin. Dosedanji sistem namreč temelji na takoimenovani medgeneracijski pogodbi, pri kateri delavci s svojimi obveznimi prispevki, ki jih odvajajo od plač v pokojninski sklad, krojijo usodo pokojnin. Kako pa bo šlo naprej? Strokovnjaki namreč napovedujejo, da tak sistem ne bo zdržal več dolgo. Tudi visok odstotek (preko 70 odstotkov) plače se verjetno ne bo mogel ohraniti zelo dolgo, ker je že sedaj med najvišjimi v Evropi.

Sedanji mejniki upokojevanja

Nadse pomembna je starostna meja. Zavarovanec pridobi pravico do starostne pokojnine, ko dopolni starost 63 let (moški). oziroma 58 let (ženska) in pokojninsko dobo 20 let. Navedena starost bo veljala od leta 1997, medtem ko letos znaša za moške 62,5 in za ženske 57,5 leta. Zavarovanec, ki nima dopolnjene pokojninske dobe 20 let, pridobi pravico do starostne pokojnine, ko dopolni starost 65 let (moški oziroma 60 let (ženska) in ima najmanj 15 let zavarovalne dobe.

Za upokojitev s polno pokojninsko dobo 40 let (moški) oziroma 35 let (ženska) je potrebna starost 58 let za moške in 53 let za ženske, ki bo veljala od leta 1998.

V prehodnem obdobju je zahtevana starost nekoliko nižja in znaša letos za moške 57 in za ženske 52 let, prihodnje leto pa bo ta starost pri obeh zvišana za pol leta.

Pravico do predčasne pokojnine pridobijo zavarovanci, ki so dopolnili 58 let starosti in ki imajo najmanj 35 let delovne dobe, in zavarovanke, stare 53 let in z najmanj 30 let pokojninske dobe, če izpolnjujejo tudi druge predpisane pogoje.

V prehodnem obdobju do 1. 1. 1997 je treba upoštevati še posebno lestvico starostne meje za pridobitev pravice do predčasne pokojnine.

Po tej velja letos pri moških starostna meja 57,5 in pri ženskah 52,5 leta, od 1. 1. 1997 pa bo ta starostna meja pri obojih višja za pol leta.

KOLIKŠNA BO VAŠA PLAČA?

ODSTOTKI NA
LETNI RAVNI

ŠTEVILO LET

	1	2	3	5	8	10	15	20	25	30
1%	1,01	1,02	1,03	1,05	1,08	1,10	1,16	1,22	1,28	1,35
2%	1,02	1,04	1,06	1,10	1,17	1,22	1,35	1,49	1,64	1,81
3%	1,03	1,06	1,09	1,16	1,27	1,34	1,56	1,81	2,09	2,43
4%	1,04	1,08	1,12	1,22	1,37	1,48	1,80	2,19	2,67	3,24
5%	1,05	1,10	1,16	1,28	1,48	1,63	2,08	2,65	3,39	4,32
6%	1,06	1,12	1,19	1,34	1,59	1,79	2,40	3,21	4,29	5,74
7%	1,07	1,15	1,23	1,40	1,72	1,97	2,76	3,87	5,43	7,61
8%	1,08	1,17	1,26	1,47	1,85	2,16	3,17	4,66	6,85	10,06
9%	1,09	1,19	1,30	1,54	1,99	2,37	3,64	5,60	8,62	13,27
10%	1,10	1,21	1,33	1,61	2,14	2,59	4,18	6,73	10,83	17,45

Kako si lahko s tabelo pomagamo? Če predvidimo, da bodo plače v povprečju rastle x odstotkov letno, lahko predvidimo našo plačo čez določeno število let tako, da sedanjo pomnožimo s količnikom iz tabele. Primer: ob 6-odstotni rasti bo čez petindvajset let naša plača znašala 4,29-kratnik današnje. To pomeni, da bo tudi pokojninska luknja prav tolikokrat večja. Če to ponazorimo s številkami: 100.000 SIT bo naraslo na 429.000, takrat bomo ob predpostavki, da pokojnina znaša 70 odstotkov plače, dobivali cca 300.300 SIT, torej moramo za ohranitev življenjskega standarda dobiti dodatne pokojnine ali rente v višini 128.700 SIT!

NA ZADNJI DELOVNI DAN

Bili so z nami

Aleksander LAZIČ, se je rodil 21. januarja 1936 v Sipačini pri Kraljevu. Življenjska pot ga je vodila najprej v gostinstvo, nato v znani športno rekreacijski center na Kopaoniku. V mesecu maju 1963 je pričel delati v takratni poslovni enoti Kemija Celje.

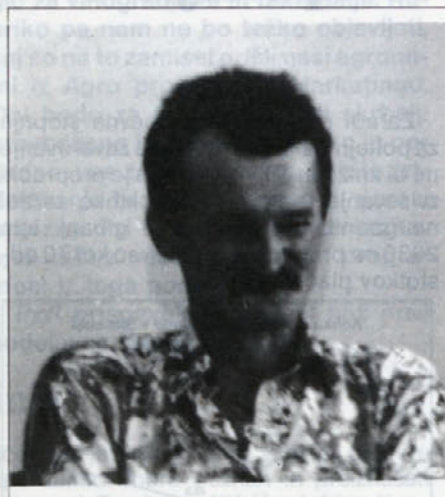
„V Kemiji sem delal v skoraj vseh obratih (hidrosulfit, minij itd.). Kadar so v tej poslovni enoti bili večji remont, so nas premestili v Mrtvo pražarno. Eno leto sem delal tudi v Topilnici. Tu je bilo delo izredno težko in naporno zaradi velike vročine, ki je prihajala iz peči pri čiščenju reort in šaržiranju. Po enem letu sem se premestil v Vzdrževanje, kjer sem štiri leta vozil fagran, nato sem bil prestavljen v Transport, tu sem vozil nakladalca. Iz celotne delovne dobe so se mi v spomin najbolj vtisnili tisti časi pred dawnimi leti, ko smo imeli v Cinkarni osemdesetodstotne plače. Takrat so mnogi cinkarnarji zapustili tovarno in se zaposlili v sosednjih podjetjih, ali celo v tujini, ko pa so se razmere v Cinkarni izboljšale pa so se mnogi vrnili.“

Ob slovesu želim sodelavcem vse najboljše.“

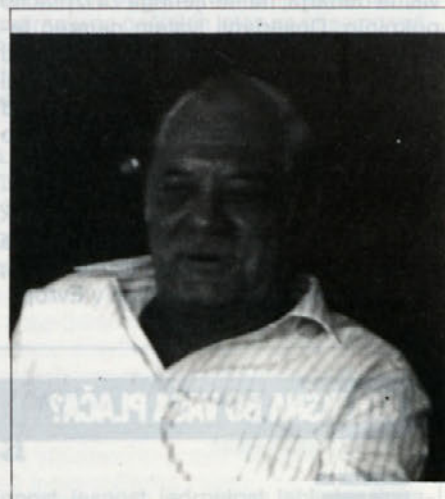
Janez KUS, rojen v Meten vrhu pri Sevnici 12. januarja 1951 se je s šestnajstim leti zaposlil v Tovarni lesne galanterije v Rimskih toplicah. Po odsluženju vojaškega roka je bil nekaj mesecev doma. Leta 1971 je znova pričel delati, in sicer kot traktorist v takratni Kemijski zadrugi Laško, tri leta pozneje pa se je dokončno ustalil v Transportu v Cinkarni kot voznik delovnih strojev (viličar, nakladalec, traktor) do invalidske upokojitve.

„V teh letih so se pogoji dela bistveno spremenili. Spominja se starih viličarjev, ki so imeli mehanski volan. Moral si biti zelo močan, da si pri takem viličarju lahko obračal volan. Sedanje, sodobne s hi-

dravličnim krmilnim sistemom pa upravljaš z lahkoto. Ko zapuščam Cinkarno z lepimi spomini, želim sodelavcem veliko uspehov, zadovoljstva in dobre volje“.

Boris GAJŠEK, je bil rojen 4. marca 1937 v Polčanah. „Leta 1952 sem postal mizarski vajenec v Tovarni pohištva v Celju. Po opravljenem pomočniškem izpitu in treh letih prakse, sem šel v tako imenovano mojstrsko šolo, takoj po šoli pa so me poklicali na služenje vojaškega roka. Do julija 1967 sem bil zaposlen pri LIP Savinja, nato sem prišel v Cinkarno, kjer so me zaposlili na delovnem mestu vodja mizarske delavnice.“

Čeprav je bila takrat Cinkarna zelo „razvlečena“, mizarska delavnica je bila čisto na zahodnem delu tovarne (tako rekoč ob današnji avtobusni postaji), novejši obrati pa so nastajali ob nekdanji Tovarni organskih barvil, je bilo delo zelo zanimivo in pestro: gradili smo Grafiko, količili tovarno titanovega dioksida itd. Pri delu smo si prizadevali vse narediti po najboljših močeh. Z vsemi sodelavci (nadrejenimi in podrejenimi) sem se dobro razumel.

Sodelavcem se zahvaljujem za čudovito darilo ob moji upokojitvi in jim želim uspešno delo, zadovoljstvo in veliko razumevanja.“

Ludvik STOPAR, rojen leta 1939 v Sevnem se je izučil za medicinskega tehnika, za to kar ga je vedno veselilo, in če mene vprašate, je izbral prav. Z dušo in srcem je vedno pripravljen pomagati ljudem ne le pri poškodbah, bolnim, temveč tudi ljudem v stiski. Morda se ga kdo spomni iz internega oddelka ali mavčarne, kjer je delal kar 20 let. Do leta 1987 je služboval v celjski bolnišnici, nato pa se je zaposlil v Cinkarni.

Zakaj takšna sprememba? Marsikaj me je motilo v zdravstvu, zlasti organizacija in način dela s pacienti“. V Cinkarni so prav tedaj potrebovali zdravstvenega sanitarnega delavca. Tu je našel veliko prijaznih sodelavcev. Bilo je dovolj izzivov za delo, za prosvetlitev, vzgojo o čistoči.

„Pomagal sem pri izboljšanju kulturnega vedenja v jedilnicah in skrbel za večjo higieno v obratih. Bili so obrati, kjer so bili delavci nesrečni, če so imeli čisto. Pa vendar sem ponosen, da mi je uspelo v tej smeri marsikaj izboljšati.“

Ludvik ima poklic, s katerim lahko ljudem pomaga, zato pri njem doma vedno kdo potrka na vrata in Ludvik je srečen, da lahko nudi pomoč. Sicer pa malokdo ve, da doma tudi kmetuje, da ima živino, polje, sadovnjak, vinograd, pa svojo ljubzen - konja. Pa mu je kljub temu uspelo priti 22 krat na slovenski najvišji vrh, kar devetkrat pa mu je uspelo zvabiti tja tudi cinkarnarje. Pa še marsikam, vsak mesec je organiziral izlet v planine, potem pa je gornike na vsej poti zabaval. Malo je tako širokih ljudi, ki lahko toliko dajejo drugim, zato bomo Ludvika v Cinkarni zelo pogrešali, čeprav nas še ne bo zapustil. Obljubil je, da bo še vedno aktivno deloval v Planinski sekciji in nam pomagal živeti zdravo.

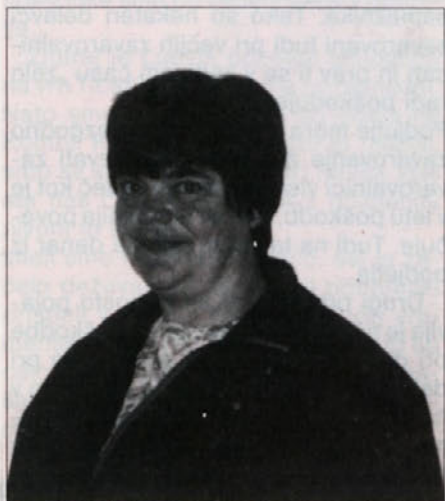
Tudi **Marija Kačičnik**, rojena leta 1944 se je upokojila predčasno. Želela se je šolati za medicinsko sestro, postala pa je gradbeni tehnik.

Tako kot je pred 32 leti pričela delati v Cinkarni 15. avgusta, je na ta dan (zdaj na praznik) tudi zaključila svojo delovno dobo.

Vsa ta leta je bila zvesta ne le Cinkarni, temveč tudi eni sami službi, investicijam, sprva še v baraki, ko je tam, kjer danes stoji Titanov dioksid, rasel še hmelj. V investicijski službi so nekateri prihajali, drugi odhajali, bilo pa je obdobje petih let, ko je bila za delo sama. Tudi ona je skrbela za gradnjo novih objektov. Takrat sta naprimer zrasla objekta: avtomehanična delavnica in razdeljevalnica - zdaj kuhinja. Ob prostem času se rada ukvarja z ročnimi deli, spretno šiva, zlasti pa slika. Morda bo svoje izdelke kdaj postavila tudi nam na ogled.

Ivanka Kelc, rojena leta 1951 se je v avgustu invalidsko upokojila. Zlasti hvaležna je gospe Alenki Pregelj, kateri se zahvaljuje za pomoč pri njeni upokojitvi.

V Cinkarni se je zaposlila leta 1973. Vse od začetka do danes je delala v obratu Rastnih substratov v starem delu Cinkarne. Najraje se spominja nekdanjega obratovodje gospoda Zupanca, ki je bil najbolj dober z njo. Delo ji je bilo všeč pa četudi je bilo včasih naporno, zlasti zaradi dvigovanja težjih bremen in pogostega prepiha. Kljub bolezni si je ustvarila prijetno stanovanje in si pridobila velik krog iskrenih prijateljev. Zato bo čas v upokoju lahko izpopolnila med njimi, pa tudi z ustvarjanjem ročnih del.

Zlatko Šentjunc in Mira Gorenšek

Remont cestne tehtnice

Ker so serviserji in vzdrževalci ugotovili, da so nosilci precej korozirali, je bilo letos na cestni tehtnici nujno opraviti večji remont kot običajno. V roku desetih dni so vzdrževalci v sodelovanju s Pleskarjem iz Ptuja očistili, speskali in na novo prebarvali nosilce, delavci iz Libele pa so opravili servisni pregled tehtnice. Za preno vo je bilo treba odšteti 900 tisoč tolarjev.

Gumarna ima uporabno dovoljenje

Investicijska služba je uspela v avgustu pridobiti uporabno dovoljenje za obrat Veflona Gumarno. S tem se ta obrat priključuje večini objektov v Cinkarni, ki imajo uporabno dovoljenje. Tehnični pregled objekta je bil opravljen že leta 1990, zdaj po šestih letih pa smo vendarle dobili od Inšpektorata za delo, ki je najbolj oviral postopek, soglasje k uporabnemu dovoljenju.

KEMIJA MOZIRJE

Uprava v najemu

Po izgradnji in preselitvi upravne stavbe v Kemiji v Mozirju, so staro stavbo zaradi racionalizacije oddali v najem zasebniku, ki je odprl trgovino z rezervnimi deli za tovornjake. Da se tovarna loči od omenjene stavbe, je bilo potrebno na novo postaviti del ograje, obstoječo ograjo pa so prebarvali.

Nagrada za diplomu

Diplomantka Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo Univerze v Mariboru gospodična **Mateja Močnik, dipl. ing. kem. teh.** je prejela nagrado sklada Henkel - Zlatorog, ki jo podeljujejo za najboljše diplome v letniku. Diploma je bila izdelana v Cinkarni Celje, PE Titanov dioksid na temo, izbrano iz problematike naše proizvodnje; naloga nosi naslov Karakterizacija rutilizacijskih kali v proizvodnji pigmenta na osnovi TiO_2 po sulfatnem postopku. Raziskovanje vpliva kali na potek kalcinacije pa nagrajenka nadaljuje kot pripravnica v PE Titanov dioksid.

Čestitamo!

Poškodbe pri delu pod drobnogledom

Uvajanje sodobnih tehničnih in tehnoloških metod v proizvodnji povzroča nove izvore in vzroke poškodb. Takšne poškodbe lahko velikokrat povzročijo trajne posledice za zdravje in zmanjšano delovno sposobnost.

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Ur.l. RS 12/92) v 30. členu definira poškodbo pri delu takole: „Poškodba pri delu je poškodba delavca, ki je posledica neposrednega in kratkotrajnega mehničnega, kemičnega, fizikalnega ali kemičnega učinka, ter poškodba, ki je posledica hitre spremembe položaja telesa, nenadne obremenitve telesa ali drugih sprememb fiziološkega stanja organizma, če je takšna poškodba v vzročni zvezi z opravljanjem dela.

Za poškodbo pri delu se šteje tudi poškodba, ki jo je utrpel delavec na redni poti od stanovanja do delovnega mesta ali nazaj, na delovnem potovanju ali na poti, da nastopi delo“.

Analiza poškodb v Cinkarni (1990-1995)

Število poškodb pri delu na 100 zaposlenih je v rahlem porastu in se je od leta 1990 do leta 1995 zvišalo za 2,4 %. Zaradi poškodb pri delu je vsak zaposleni v podjetju izgubil v povprečju letno 2 delovna dneva. V celotnem opazovalnem obdobju je bilo zaradi poškodb pri delu in na poti izgubljenih **21 298 dni** ali letno povprečno **3550 delovnih dni**.

Primerjava poškodb pri delu v opazovalnem obdobju po posameznih poslovnih enotah nam pokaže število poškodb na 100 zaposlenih, kjer je na prvem mestu PE Kemija Celje z 22,65 poškodbami na 100 zaposlenih, sledi PE Metalurgija z 18,58 poškodbami na 100 zaposlenih, PE Vzdrževanje (16,88 poškodb na 100 zaposlenih), PE Titanov dioksid (4,54 poškodb na 100 zaposlenih), najmanj poškodb pri delu pa beležimo v PE Kemija Mozirje in to 1,6 na 100 zaposlenih.

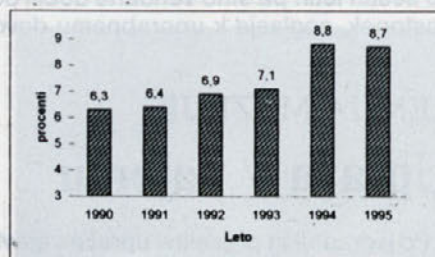
Strukturni delež poškodb pri delu po posameznih poslovnih enotah je razviden iz grafa. Glede na dejavnost je povprečno največ poškodb pri delu (25,23%) nastalo pri čiščenju in vzdrževanju reda v obratu, sledijo poškodbe v proizvodnem procesu (23,92%), poškodbe pri vzdrževanju oz. remontu (21,85%), poškodbe z delovnim orodjem (9,04%), poškodbe pri nakladanju oz. razkladanju tovora (7,53%), po-

škodbe nastale v notranjem transportu (6,78%), najmanj poškodb pa beležimo pri mazanju in čiščenju strojev (5,65%).

Glede na vzrok nastanka poškodb zavzema največji delež premala pazljivost delavca pri delu (27,31%), slaba organizacija dela (24,86%), padec delavca (12,99%), malomarnost in neupoštevanje varnostnih ukrepov (11,86%), motnje v tehnološkem postopku (7,53%), neustrezni delovni prostori (6,21%). Ostali vzroki so manj pogosti z deležem pod 6,0%. Pri analizi vzrokov nastanka poškodb pri delu je razvidno, da je za polovico nastalih poškodb kriv delavec sam (52,16%).

Glede na poškodovani del telesa si delavci najpogosteje poškodujejo spodnje ekstremitete (27,31%), sledijo poškodbe prstov na rokah (23,35%), očne poškodbe (15,25%), poškodbe zgornjih ekstremitet (14,88%), poškodbe glave (11,30%). Najmanj pa je bilo poškodb hrbta, prsnega koša in trebuha (0,56%).

Poškodbe na 100 zaposlenih

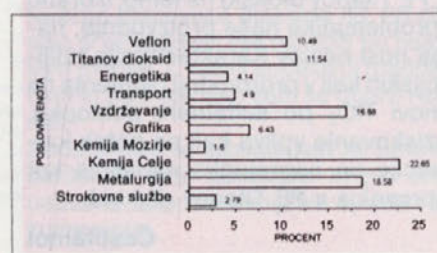

Poškodbe po delih telesa

Glava, obraz	11,3%
Oči	15,2%
Roke	14,8%
Hrbet, prsi	7,4%
Trebuš	0,6%
Prsti rok	23,4%
Noge	27,3%

Struktura poškodb po PE

KJE SO PROBLEMI?

Velik delež vzrokov za nastanek poškodb pri delu še vedno predstavlja neuporaba ustreznih zaščitnih sredstev pri delu. Na vseh delovnih mestih, kjer so poleg uporabe osnovnih osebnih zaščitnih sredstev (zaščitna obleka in obutev), zahtevajo še posebna osebna zaščitna sredstva (očala, zaščitne maske, zaščita proti hrupu, čelade ipd.), prejemajo delavci na teh delovnih mestih še poseben denarni dodatek, ki znaša po podjetniški kolektivni pogodbi do 2%. Vendar kljub temu velika večina delavcev zaščite ne uporablja. Zaradi tega se pojavlja vprašanje, ali je ta denarni dodatek sploh opravičljiv.

Uporaba osebnih zaščitnih sredstev je ena izmed temeljnih dolžnosti vsakega delavca, saj Zakon o varstvu pri delu navaja, da ima „vsak delavec pravico in dolžnost uporabljati zaščitna sredstva za osebno varnost po njihovem namenu.“ Žal se posamezniki te dolžnosti pogosto ne zavedajo, dobro pa so seznanjeni s pravicami, ki jim sledijo na področju varstva pri delu, še posebej takrat, ko iščejo odškodnino za nastalo poškodbo (tudi zaradi neuporabe ustrezne zaščite).

Zaradi slabega socialnega stanja se s pomočjo omenjenih odškodnin pogostokrat rešujejo socialni problemi posameznika. Tako so nekateri delavci zavarovani tudi pri večjih zavarovalnicah in prav ti se v zadnjem času „zelo radi poškodujejo“.

Podjetje mora vsako leto za nezgodno zavarovanje zaposlenih plačevati zavarovalnici visoke premije in več kot je v letu poškodb, bolj se ta premija povečuje. Tudi na ta način odteka denar iz podjetja.

Drugi problem, ki se pogosto pojavlja je nepravilno prijavljanje poškodb pri delu. Vsakdo, ki se poškoduje pri delu ali na poti z/na delo je dolžan to v času 24 ur prijaviti svojemu nadrejenemu. V primeru hujše poškodbe mora nadrejeni delavec takoj (ustno-telefon) obvestiti službo za varstvo pri delu o nastali poškodbi, v primeru lažje poškodbe pa mora nadrejeni delavec izpolniti obrazec „Prijava poškodbe pri delu“ in jo najkasneje v treh dneh od nastanka poškodbe dostaviti v službo za varstvo pri delu. Dogaja se, da pisne prijave prispejo mesec dni ali več po nastali poškodbi in razumljivo je, da takšnih poškodb ne moremo priznati.

Prizadevajmo si, da bo poškodb pri delu čim manj, saj bomo s tem v podjetju obdržali tudi marsikateri tolar, če že o svojem zdravju ne razmišljamo.

O. Slapnik

Tradicionalni Triglav

Ponovno je leto naokoli in člani Planinske sekcije Cinkarne smo bili na Triglavu. Bilo nas je za dva avtobusa in glede na želje so jo eni mahnili na Kredarico s Pokljuke, to so bili večinoma tisti, ki na Triglavu še niso bili. Vodil jih je izkušeni, vedno dobre volje in nasmejani Ludvik. Drugi avtobus je peljal v Vrata, od koder smo krenili v treh smereh: po Tominškovi poti, čez Prag in manjša skupina čez Plamenice naravnost na vrh Triglava. Popoldne smo se vsi skupaj zbrali na Kredarici.

Naslednji dan smo se v dolgi koloni podali na vrh Triglava, da pa smo bili res vsi na vrhu gre zasluga Ludviku, ki zna še močnejše vztrajati kot tisti, ki so obupali tik pod vrhom.

Sledil je planinski krst za vse prvake in potem vesel spust. Eni čez škrbino, drugi čez mali Triglav na Planiko, Tržaško kočo na Doliču, od koder nekateri na Kanjavec, drugi na Zasavsko kočo na Prehodavcih. Vsi skupaj smo se zopet dobili na Koči pri sedmerih jezerih. Po lepem sprejemu skrbnice gospe Zinke smo po večerji padli v postelje.

Zjutraj je Ludvik popeljal skupinico na vrh Tičarice, ki je znana po planikah. Nato smo skupaj krenili do doma na Komni. Ko smo se odžejali in nasitili, smo se spustili do koč pri Savici, kjer sta nas čakala avtobusa z ohlajenim pivom in sokom.

Imeli smo neverjetno srečo, saj je začelo deževati, ko so zadnji pohodniki prispeli v dolino. Kljub temu, da vremenska napoved ni bila ugodna in so celo odsvetovali hojo v gore, je bila naša trmoglavost poplačana z lepim namenom.

Na koncu še zahvala Ludviku, ki je ponovno čudovito izpeljal organizacijo in sam pohod.

Zavedamo se, da ni lahka naloga varno pripeljati toliko planincev in neplanincev na vrh Triglava in navzdol. Potrebno je ogromno truda in dobre volje.

Ravno tako tudi zahvala Svobodnemu sindikatu Cinkarne, ki je svojim članom prispeval sredstva za nočitev.

Zahvala tudi vsem, ki so tako ali drugače pomagali pri pohodu in organizaciji.

Predsednik PS CC
Mišo Primc

Lepo vreme je omogočilo čudovit spomin na osvojeni vrh Triglava.

STORŽIČ (2132 m)

Sedim naslanjajoč glavo na roko in razmišljam, kaj pisati. Kaj mi je ostalo v spominu?

Naš podvig se je pričel iz Preddvora, vasice Mače. Sprva smo hodili po makadamski cesti, nato je zavila pot v gozd. Naenkrat smo se srečali s prvim klancem. Resnično se je ravnina postavila pokonci. Sopihali in sopihali smo ter s pogledom tu in tam iskali, kdaj bomo spet normalno stopili. Res se je pot nadaljevala vijugasto in rahlo vzpenjačo. Kot dolga kača smo se vili do doma Kokrskega odreda na Kališču. Pogledi so se nam zjasnili ob pogledu nanj. Precej lačni smo si postregli iz nahrbtnikov. Sledil je počitek. Sonce je raztezalo tople žarke, da smo postali prav lenobni. Toda cilja še ni-

smo dosegli. Potrebno je bilo oprtati nahrbtnike in dalje na pot vse do Bašelskega sedla. Tam smo odločili našo prtljago. Do vrha Storžiča se je bilo potrebno še pošteno potruditi. Hodili smo in hodili, videli vrh pred nami, ko pa smo prišli do njega smo ugotovili, da ni pravi. Za njim je bil še eden. trud je bil poplačan, saj smo imeli lep razgled na Stol, Golico, Kočne, Grintavec, Planjavo, Ojstrico, Kranj, Preddvor...

Pot od Bašelskega sedla navzdol je bila sprva kamnita, ko pa smo prišli v gozd, smo imeli mehak korak, postlan z iglicami in listjem. Prispeli smo do ceste v dolini. Nasproti prihajajoči so nas obvestili, da nas avtobus že čaka nekoliko nižje. Za vsakim ovinkom smo ga iskali upajoč, da smo že tam.

Kilometri dolge poti se končajo z zadnjim korakom. Tudi tega smo dočkali. Nekateri so si privoščili hladno pivo, drugi hladno kopel nog v bližnjem ledenem potoku Kokrica.

Vsekakor je sledila še pika na i. Ustavili smo se na Jezerškem. Mize in klopi so se združevale, tudi naši glasovi. Niti dež ni prišel do živga naši dobri volji.

Darja Monfreda

Nekateri udeleženci zmagoslavno na Storžiču.

Jesenske športne igre

Čas počitnic se izteka, to pa je obdobje, ko se pričenjajo jesenska tekmovanja v okviru Športne zveze Celje.

Ekipa športnikov Cinkarne ima v ognju kar nekaj tekmovalnih ekip, ki se borijo za čim višjo uvrstitev na razpredelnici. Prvi bodo pričeli nogometaši, pred njimi je dolga jesenska sezona, saj bodo tekmovali v dveh ligah, v katerih bodo odigrali 22 tekem. Posebno motivirana mora biti ekipa Vefloņa, ki se lahko uvrsti v I. ligo malega nogometa, kar ji je lani za las ušlo. Sledijo jim tenisači, ki bodo poskušali izboljšati 5. mesto spomladanskega dela. Nekaj časa za pripravljanje je ostalo igralcem namiznega tenisa, ki svoje dvojboje pričakujejo v mesecu oktobru, kakor tudi dekleta v odbojki, ki se bodo morale potruditi, da bodo ostale v najelitnejši skupini.

Zimski turnir je rezerviran za košarkaše, ki imajo priložnost, da osvojijo eno od prvih treh mest na razpredelnici.

Upam, da bom ob zaključku letošnje sezone lahko poročal o boljših uvrstitvah naših ekip, kot so bile lani.

Opozorjamo na zadnjo vest, da smo v telovadnici Posebne šole organizirali zimsko rekreacijo, vsako sredo od 16. do 18. ure.

Mirko Poklišek

S kolesi v Logarsko dolino

Besede so se spremenile v dejanje, ko smo se 24. avgusta, Aleš, Srečko, Ivan, Robi, Dušan, Peter in naš serviser in voznik Vinko zbrali na štartu z namenom, da se odpeljemo v Logarsko.

Zjutraj ob šestih smo še pogledovali neko prestrašeno v nebo in kolesa, ali je vse na svojem mestu. Zajahali smo svoje konjiče in že smo se peljali med hmeljarji po naši Savinjski dolini. Vzdušje v skupini je postajalo vedno bolj vroče. Po dobri uri vožnje smo se ustavili v Mozirju, kjer smo si privoščili kremšnite. Tukaj nas je pričakal s kombijem naš serviser Vinko. Na hitro se preoblečemo in dogovorimo o taktiki brez pobegov. Med vožnjo proti naši Logarski opazujemo kakšne velike posledice je pustilo neurje pred leti. Tukaj nas pozdravi tudi makadamska cesta. Pri Igli nas že čaka Vinko s hladno pijačo in sendviči. Tukaj smo vsi nasmejani in polni energije. Po dobrih 75. kilometrih nas pozdravi prelepa sončna Logarska. Ne bi bili tapravi, če se nebi zaustavili v našem domu. Vsi dobro razpoloženi in nasmejani se še dogovorimo, da naredimo še manjši vzpon na Klemenčevo jamo. Po dobri uri hoda nas na Jami pozdravi skupina pujsev, s katerimi si razdelimo malico. Tukaj tudi ugotavljamo uspeh našega izleta.

To je bil pravi duatlon, smo vsi enakega mnenja. Tako bomo storili prihodnje leto v upanju, da nam se še kdo pridruži.

Dušan Žnidar

Udeleženci: Aleš, Srečko, Ivan, Robi, Dušan in naš serviser in voznik Vinko.

TENIS

Preizkus moči ob koncu sezone

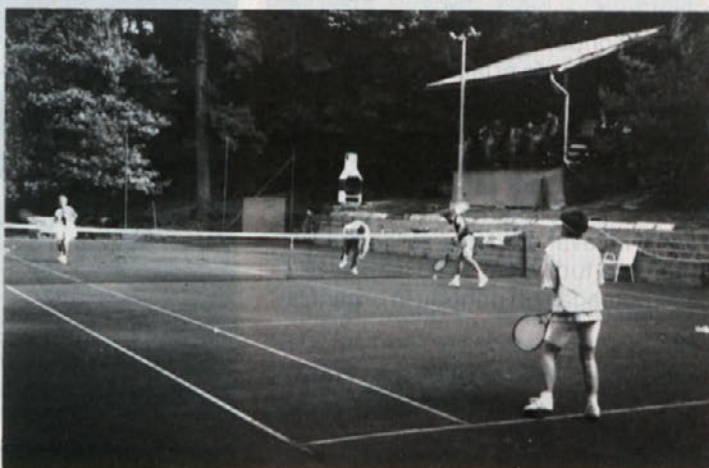
V soboto 14. septembra je na tenis igrišču na Jožefovem hribu potekal četrti, tradicionalni spominski Kajtnerjev memorial. Udeležilo se ga je 20 članov tenis kluba Cinkarne. Pomerili so se v dvojicah. Kljub neugodnemu vremenu so bile

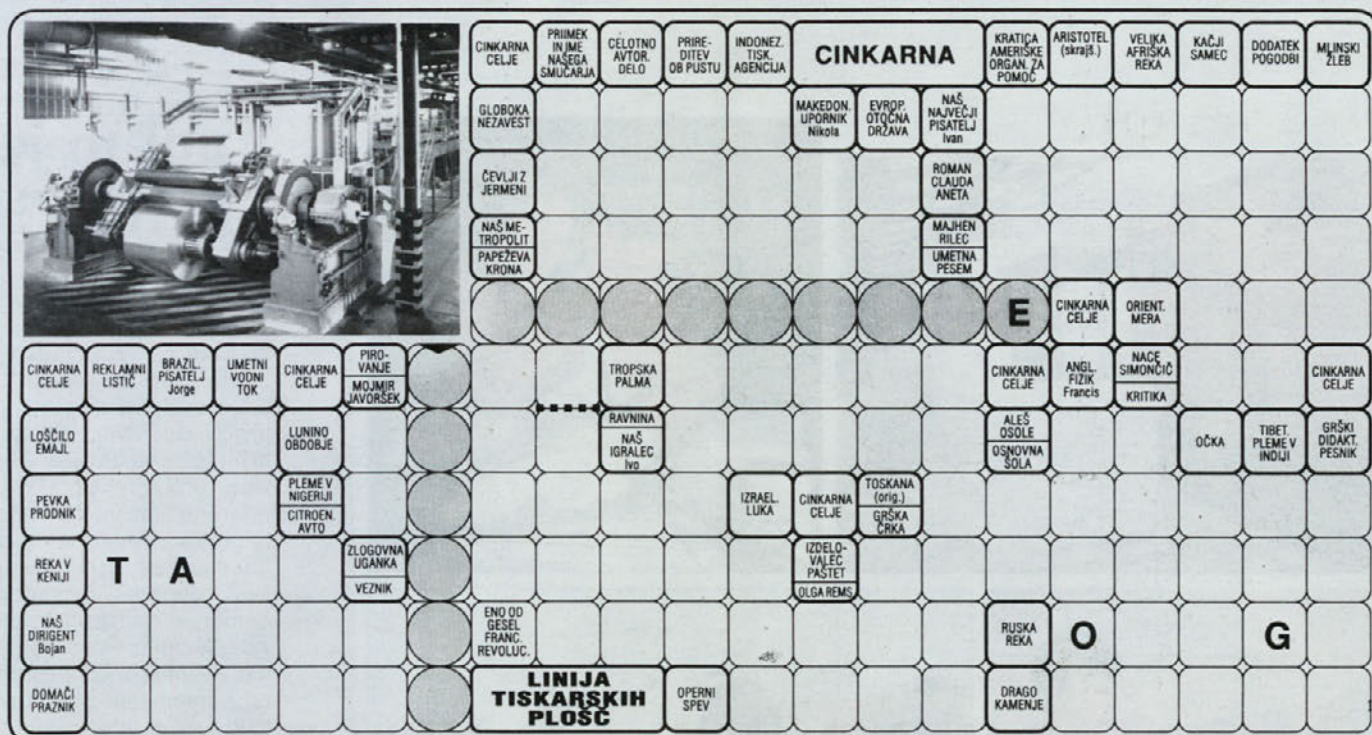
igre zanimive in ostre. Končna zmagovalna dvojica je bila Tominc : Hudohmet, ki sta osvojila prvo mesto.

Konec septembra pa se je začelo prvenstvo teniškega kluba za članice in člane.

Skupinski posnetek na Cinkarniškem igrišču

Rešitve nagradne križanke iz prejšnje številke:

LOPA, PASEK, UČENKA, SLINA, KARIERA, EROT, DEKANter, JATA, VC, LATA, CARAR, TRISTO, ELDA, TRAKTORIST, URA, TV, ROTOR, AGORA, KLINKER, AJANA, NOVA ZELANDIJA, MARAN, ARAKAN, RAISON

Izžrebani nagrajenci so:

1. Ivan HROVAT iz Splošne službe, 2. Vladimir LUKAČ iz PE TiO₂, 3. Silvester JURAJA iz Splošne službe.

ČESTITAMO!

Rešitve križanke v tej številki pošljite v uredništvo do 15. novembra 1996. Reševalce prosimo, da pošljejo rešitve celotne križanke, ne samo gesla.

Kadrovske novice

IZSTOPI

Junij:

Karli Petrič (laborant v Titanovem dioksidu), Leon Plevnik (tehnik v Strokovnih službah) in Mihaela Jagodič (referentka v Grafiki).

Julij:

Ivan Zagorski, Stjepan Šafranko (oba skupinovodja v Metalurgiji) in Janez Vodlan (samost. tehnolog v Kemiji).

Avgust:

Sabina Ramskugler (sam. pospeševalka v Marketingu).

VSTOPI

V juniju in juliju ni bilo vstopov. V avgustu sta se na novo zaposlila Bogdan Novak v Energetiki in Igor Agrež v Vzdrževanju.

PREMESTITVE

Cvetko Gavrilovič je premeščen iz Metalurgije v Službo kakovosti, iz obrata Galvane so bili premeščeni trije delavci, Cvetka Dvoršak v skupne službe Metalurgije, Novo Ratkovič v Kadrovsko službo in Mara Josič v Službo kakovosti.

JUBILEJI

Jubilejna leta delovne dobe so v juniju, juliju in avgustu dosegli:

30 let - An-ton Firšt, Elizabeta Povale, Vojko Krivokapič, Emil Boštjančič, Jože Kodrič, Maksimiljan Potecin, Bran-ko Vidaček.

20 let - Ivan Kodrič, Jožefa Košak, Stjepan Šafranko, Judita Germadnik, Albin Plahuta, Milan Josipovič, Kristina Bojič, Greta Čretnik, Bojan Gračnar.

10 let - Robert Amon, Ludvik Užmah, Žaklina Petelinek, Stanka Virant, Ivan Cafuta, Esma Takič, Vojko Mecilošek, Milena Marojevič, Zoran Trafela, Boštjan Zajc, Martin Cmok, Roman Korošec, Miran Špegel, Anton Lazar, Andrej Turnšek, Zoran Cimerman, Bojan Centrih, Tomaž Rozoničnik, Irma Oset, Andreja Jesenek, Irena Zvonar, Zdenka Freisteiner, Stjepan Govedič.

Vsem, ki so v tem obdobju dosegli častitljivo starost 50 ali 60 let življenjske dobe iskreno čestitamo!

ZAHVALE

Ob boleči izgubi dragega očeta Franca Seliča se iskreno zahvaljujem kolektivu Cinkarne, posebej pa še sodelavcem obrata tiskarskih plošč za darovano cvetje in denarno pomoč.

Sin Edi s hčerko Simono

Svojim sodelavcem v Poslovno informacijski službi in še posebej v PE Transport se iskreno zahvaljujem za poučevanje in za prijetno druženje in počutje v času opravljanja obvezne delovne prakse.

Tatjana Talevski

Ob boleči izgubi dragega moža in očeta Leopolda Kosa se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem PE Metalurgija za darovano cvetje in sveče ter ostalim delavcem Cinkarne, ki ste ga v tako velikem številu spremljali na njegovi zadnji poti.

Žena Tončka, sin Polde z družino

Iskreno se zahvaljujem svobodnemu sindikatu Cinkarne, posebej pa Alenki Pregelj, Erlih Dragici, Marinu Žagarju in Mojmirju Kosiju ter sodelavcem PE Grafika in KGV Vzdrževanje, da so nama nudili finančno, materialno in drugo pomoč po požaru v našem domu.

Albin in Anica Plahuta

Tudi to je „Evropa“

Ko naredimo oziroma proizvedemo nek izdelek največkrat niti ne vemo, kako je bil odpremljen ali kam je sploh odpotoval. Pri odpremi naših proizvodov veljajo zakonitosti, ki jih je treba upoštevati v vsej verigi prodajnih poti. Prodajna referentka na podlagi naročila napiše odpremi nalog, po računalniškem terminalu ga pošlje referentki v odpremi center, ki ga izroči šoferju ali skladiščniku. Povprečno imamo v Cinkarni od 110 do 150 odpremi nalogov dnevno in to je že prva informacija o tem, kolikšna bo realizacija.

Naši izdelki potujejo v vrečkah, ki jih potrošniki kupijo v Industrijski prodajalni, v velikih vrečah s kamioni, kontejnerji, z ladjami in vagoni, nekateri izdelki gredo tudi avionsko, tekočine s cisternami, nekatere naše proizvode pa kar vgradimo v končni izdelek, ki ga pripelje stranka. Spričo te različnosti so raznolike tudi zakonitosti nakladanja. Logistika je torej za podjetje zelo pomembna dejavnost.

Zelo pomembno je tudi, da je odprema solidna. To pa pomeni hitro, uslužno in prijazno postrežbo. Tudi po tej poti smo se že približali evropskim merilom. Stranke, večinoma so to šoferji, so ob naši solidni postrežbi dostikrat presenečeni in večkrat rečejo „To je Evropa!“.

Izdajatelj, naslov uredništva in tisk časopisa Cinkarna:

Cinkarna, metalurško-kemična industrija, Celje, Kidričeva 26, p.p. 1032, telefon: 063 33112, fax: 063 37133.

Urednica Mira Gorenšek.

Časopis šteje med proizvode informativnega značaja, za katerega se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5 %.

Poštnina je plačana pri Poštni enoti Celje.